ҲАММА — ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИГА!

Марғуба билан Мукамбар Янгийўл районидаги «XIX партсъезд» колхозининг кўпмингкилограммчи теримчиларидан. Улар кунига хирмонга 180—200 килограммдан «оқ олтин» тўкишаяпти. Суратда: (чапдан) Марғуба Ортиқова ва Мукамбар Расулева ўртоқлар. С. Сайфиддинов фотоси.

ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР, ҲОЗИРГИ КУНЛАРНИНГ ҲАР БИР СОАТИ, ҲАР БИР МИНУТИ ОЛТИНДАН ҲАМ ҚИММАТ ЭКАНЛИГИНИ УНУТМАНГ! Ҳозирги ер қуруқ, кун иссиқ бўлган ҳарбир кун яна бир ойдан кейин ҳафталарга татийди. Ёз бўйи манглай тери тўкиб етиштирган бойлигимизнинг — «ОҚ ОЛТИН»ИМИЗНИНГ БИР ГРАММИ ҲАМ НОБУД БЎЛМАСИН ДЕСАНГИЗ, ҒАЙРАТ ҚИЛИНГ, қўл теримини ҳам; машина теримини ҳам жадаллаштиринг.

ГУЛИСТОН, КОМСОМОЛ, СИРДАРЁ, ОҚҚЎРҒОН, ЯНГИЕР районларининг пахтакорлари, биз сизларга мурожаат қиламиз. Отни ТЕЗРОҚ ҚАМЧИЛАНГ, ОБЛАСТИМИЗНИ ОРҚАГА ТОРТМАНГ. Йиғим-теримни жадаллаштириб, илғор районлар қаторидан ўрин олиш учун астойдил курашиш керак!

503 минг тонналик улкан хирмонимизнинг эртароқ қад кўтариши учун бир жон-бир тан бўлиб, пахта далаларида астойдил жанг қилайлик!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 192 (2225). | 26 сентябрь, чоршанба, 1962 йил. | Баҳоси 2 тийин.

САБОҲАТ

«Дарё сувини баҳор тоширади, инсон қадрини меҳнат оширади»,— деганлари ҳақ гап экан. Агар киши ўз касбига чинакам меҳр қўйиб, ҳалол меҳнат қилса, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлади. Сабоҳат ҳам ўз колхозида абжирлиги, меҳнатсеварлиги туфайли моҳир механизатор бўлиб шуҳрат қозонди.

Илгари у оддий колхозчи эди. Республикамизнинг машҳур механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова ташаббусига қўшилган Сабоҳат 1961 йил февралида механик-ҳайдовчилар тайёрлаш курсига ўқишга жўнади, етти ой қунт билан ўқиди, берилган ҳар бир топшириқни ўз вақтида адо этишга уринди. Қизнинг уринишлари зое кетгани йўқ. Вревскийдаги курс муваффақиятли тамомланди.

Орадан кўп ўтмай йиғим-терим мавсуми бошланди. Сабоҳат ҳам бу кунни сабрсизлик билан кутаётган эди, қувонч билан ишга киришди. Дастлабки пайтларда қизнинг иши унчалик юришавермади, агрегатни пайкал бошида, этагида қайтаришда анча қийналди. Лекин, сира иккиланмади, руҳини тетик тутди. Ниҳоят, «ХВС-1,2» Сабоҳат амрига сўзсиз бўйсуна бошлади.

Йил якуни чакки бўлмади. Сабоҳат агрегат бункеридан роса 70 тонна «оқ олтин» тўкди. Бу-ку, улкан ғалаба бўлди-я, аммо механизатор хизмат қилган бригадада ҳосилдорлик зўрға 25 центнерни ташкил этди. Бошқа бригадаларда 28—33 центнердан хирмон кўтарилсаю, буни қониқарли деб бўладими?!

Колхоз раҳбарлари бригадани қолоқликдан чиқариш тўғрисида анчагина бош қотиришди. Кўп ўйлашлар натижасида «Бу бригадани кўтаришга Сабоҳатнинг қурби етади» — деган қарорга келишди улар.

— Сен сира иккиланма, — дейишди унга идорадагилар. — Ишни эгаллай олишингга шубҳамиз йўқ. Техниканинг тилига тушунасан, терим пайтидаги шижоатинг билан кўпчиликни қойил қолдирдинг.

Сабоҳат кўнди. Унга 110 гектар ер ажратишди. Қиз мўл ҳосил учун курашни ҳосил йиғиштириб олинган пайтдан бошлашга қарор қилди. Кузги шудгорлашга жиддий эътибор берилди. Қиш кезларида ҳам иш тўхтамади.

Ҳалол меҳнат сира зое кетмас экан. Мабодо, шу кунларда Оққўрғон районидаги «XXII Партсъезд» колхозининг механик-ҳайдовчиси ўртоқ Сабоҳат Додабоева бошлиқ бригада далаларини кезсангиз, шубҳасиз фидокорларнинг меҳнатига таҳсин ўқийсиз.

— Ватан, халқ олдида юзимиз ёруғ бўлсин, деб ишлаяпмиз, — дейди бригадир.— Мақсадимиз — гектаридан 35 центнердан ҳосил ундириш. Бу ўтган йилдагидан гектар бошига 10 центнер кўп деган сўз. Азамат колхозчиларимиз ана шу мақсадни дилга жо қилган ҳолда терим суръатини кун сайин оширмоқдалар.

Ҳа, етиштирилган ҳосил мажбуриятнинг бемалол бажарилишидан дарак бериб турибди. Бригада аъзолари бу йил 80 гектар ердаги ғўзани машина теримига мослаб ўстиришган эди. Ўз агрегатини мавсумга тахт қилиб қўйган Сабоҳат ҳозир ўша майдонда «зангори кема» сини бошқараяпти. «150 тонна «оқ олтин», «тераман», — деди Сабоҳат. У ўз айтганини қиладиган серғайрат қизлардан. Ваъдасини, албатта оқлайди!

З. ҚУРТНЕЗИРОВ.

«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИДА

ВАТАНГА АЪЛО СИФАТЛИ «ОҚ ОЛТИН» БЕРАЙЛИК

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг пахтани териб олиш ва уни давлатга топширишга тайёрлашда иш сифатига қониқарсиз қаралаётганлиги тўғрисида чиқарган қарорида қайд қилинган фактлар областнинг қатор хўжаликларида текшириш натижасида мавжуд эканлиги аниқланди.

Пискент, Оққўрғон, Сирдарё, Янгийўл, Бекобод ва бошқа районларнинг колхоз-совхозларида теримчиларнинг ишлари қониқарли даражада ташкил этилмаган, уларнинг иши устидан кўнгилдагидек контроль ўрнатилмаган.

Кўпгина пахта терувчилар қатор ораларига тўкилган пахтани териб кетмаётирлар, ҳосилни чаноқларда қолдириб кетмоқдалар. Пахта қанорларга жойланаётганда, қанорлар автомашиналарга ортилаётганда ва хирмонга ташиб келтирилаётганда нобуд қилинмоқда.

Пискент районидаги Тельман номли колхознинг текширишдан ўтказилган бригадаларида ҳозиргача нобуд қилинган пахта гектар бошига 0,6 центнерни, «Пискент» совхозида 0,5 центнерни, «Оққўрғон» совхозида 0,65 центнерни, Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхозида 0,97 центнерни ва Хрушчев номли колхозда 1,2 центнерни ташкил этган.

Кўпгина теримчилар чаноқларда очилган ва етилиб пишган пахталар кўп бўлишига қарамасдан пишиб етилмаган пахталарни ҳам териб олмоқдалар, натижада биринчи сорт пахталарга паст сортдаги пахталар қўшилиб кетаяпти.

Хом пахтани териб олиш ҳосилнинг кўпчилик қисмининг нобуд бўлишига, хўл пахтани қуритиш учун бутун ишчи куни зоё кетишига, оқибатда хўжаликларда ортиқча вақт ва меҳнатнинг сарфланишига сабабчи бўлади. Кўпчилик районларда пахта ортиқча нам ва ифлос бўлганлиги учун пахта пунктларидан хўжаликларга қайтариб юборилмоқда.

Область партия комитетининг бюроси шуни таъкидладики, юқорида айтиб ўтилган жиддий камчиликларга сабаб биринчи навбатда далада ишлаётган ҳар бир теримчининг меҳнати устидан қаттиқ контроль ўрнатилмаганлиги, пахтани сифатли териш юзасидан уларнинг олдига конкрет талаблар қўйилмаганлигидадир.

Колхоз ва совхозлар, территориал бошқармалар, пахта заводи ва тайёрлов пунктларининг кўпгина раҳбарлари ҳамда мутахассислари теримчиларнинг ишини тўғри ташкил қилишда бригадаларга етарли даражада ёрдам бермаётирлар ва терилаётган пахтанинг сифатини яхшилаш ҳамда унинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик учун зарур чораларни кўрмаётирлар.

Тошкент область партия комитетининг бюроси қарор қилади:

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 1962 йил 22 сентябрда пахтани териб олиш ва уни давлатга топширишга тайёрлашда иш сифатига қониқарсиз қаралаётганлиги тўғрисида чиқарган қарори раҳбарлик ва уни сўзсиз амалга ошириш учун қабул қилинсин.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва тайёрлаш область бошқармаси, территориал ишлаб чиқариш бошқармалари, пахта-луб тресги ва пахта заводларининг директорлари, область партия комитетининг партия ташкилотлари, район партия комитетлари, район ижроия комитетлари ва хўжаликларнинг раҳбарларига колхоз-совхозларда ишлаётган теримчиларнинг иши устидан контролни кучайтириш, пахта теримида қатнашаётган колхозчилар, совхоз ишчилари ва четдан жалб қилинган аҳолининг ишини тўғри ташкил этишда хўжаликларга яқиндан ёрдам бериш, пахта нобудгарчилигига, унинг пайҳон қилинишига ва ҳосилнинг ифлосланишига мутлақо йўл қўймаслик вазифалари юклансин.

Терилаётган пахтанинг сифатини яхшилаш ва ҳосилнинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик мақсадида колхозларнинг правлениелари ва совхозларнинг директорларига қуйидагилар тавсия этилсин:

ҳар бир бригадада даланинг теримга тўла тайёр эканлигини аниқлаш ва биринчи навбатда теримчиларни пахтаси тўла очилган далаларга йўллаш;

теримчиларнинг меҳнати устидан қаттиқ контроль ўрнатиш учун ҳар бир кишига бир кунга мўлжалланган маълум қаторларни ёки участкаларни ажратиб бериш. Теримчиларнинг ишини уларга ажратилган қаторлар ёки участкалардаги ҳосилнинг қандай терилганлигини назарда тутган ҳолда қабул қилиш. Теримчиларнинг пала-партиш ва контролсиз ишлашига сира йўл қўймаслик;

ҳамма теримчиларга пахта нобудгарчилигига йўл қўйиш, хом пахтани териб олиш, ҳосилни ифлослантириш ва пахтанинг ҳар хил сортларини бир-бирига аралаштириб юбориш ҳам хўжаликларга, ҳам давлатга катта зарар келтиришини яхшилаб тушунтириш;

агрономлар, бригадирлар ва бригаданинг табелчилари теримчилар устидан шундай контроль ўрнатишлари керакки, улар тўла очилмаган кўракдаги хом пахтани териб олиш, касалланган кўракдан терилган пахтани тоза пахталарга қўшиб юбориш, терилган пахтани қатор ораларига тўкиб кетиш, чаноқларда бир чигит пахтани қолдириб кетишга мутлақо йўл қўймасинлар;

бригадир ва табелчилардан бутун кун давомида теримнинг сифатини мунтазам суратда текшириб бориш қатъий талаб қилинсин. Агар ҳосилнинг нобуд бўлиш, хом ва ифлос пахтани тоза пахтага қўшиб юбориш ҳоллари рўй берса, унга йўл қўйган айбдор терган ҳосилини топширишдан олдин пахтани сортларга ажратиш ва тўкилган пахталарни териб олишга мажбур этилсин.

Ғўзани пайхон қилиш, шикастлантириш ва пахта сифатини бузишнинг ҳар қандай ҳолларида ҳам айбдорлар қаттиқ жавобгарликка тортилсин;

Агар пунктга хом ва ифлос пахта жўнатилса ва тайёрлов пунктлари томонидан қабул қилинмай қайтариб юборилса, ана шунга сарф қилинган беҳуда харажатлар тегишли айбдорлардан ундириб олинсин.

Территориал ишлаб чиқариш бошқармалари, область партия комитетининг партия ташкилотлари, район партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари зиммасига мазкур қарорни бригадаларнинг мажлисларида муҳокама қилиш ва уни бажариш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиш вазифаси юклансин.

БЕЛГРАДДА САМИМИЙ КУТИБ ОЛИШ

БЕЛГРАД, 24 сентябрь. ТАСС мухбирлари **И. Харитонов** ва **И. Титов** хабар берадилар: Бугун Югославия пойтахти Югославия Федератив Халқ Республикаси президенти Иосип Броз Титонинг таклифига биноан бу ерга жавоб визити билан келган СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежневни самимий ва меҳмондўстлик билан кутиб олди.

Белграддан аэродромга борадиган магистралда эрталабдан бошлаб пойтахт, Земун шаҳри атрофидаги қишлоқларнинг аҳолиси саф-саф бўлиб тўплана бошлади.

Аэродром Совет Иттифоқи ва Югославия Федератив Халқ Республикасининг давлат байроқлари билан безатилган. Азиз меҳмонни кутиб олиш учун президент Иосип Броз Тито, Иттифоқ халқ скупшчинасининг раиси Петар Стамболич ва Югославия Федератив Халқ Республикасининг бошқа раҳбар арбоблари бу ерга келдилар. Л. И. Брежневни элчи А. М. Пузанов бошчилигида СССР элчихонасининг ва Белграддаги бошқа совет муассасаларининг ходимлари кутиб олдилар.

Маҳаллий вақт билан соат 11 да Югославия ҳарбий-ҳаво кучларининг реактив қирувчи самолётлари эскорт бўлган «ИЛ-18» самолёти аэродром устида пайдо бўлади. Лайнер ерга қўниб, аэропорт биноси томон йўл олади. Миллатлар салютининг ўқ овозлари эшитилади. Л. И. Брежнев самолётдан чиқиб келади. Пионерлар унга гулдасталар тақдим этадилар.

Президент Иосип Броз Тито азиз меҳмон билан қизғин саломлашади. Сўнгра у Л. И. Брежневнинг ҳамроҳлари билан ҳам саломлашади ва совет меҳмонларига Югославия Федератив Халқ Республикасининг раҳбар арбобларини таништиради. Совет Иттифоқи ва Югославиянинг давлат гимнлари тантанавор янграйди. Л. И. Брежнев ва Иосип Броз Тито фахрий қоровул сафи олдидан юриб ўтадилар. СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Белграддаги дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари ва ходимлари билан саломлашади.

Президент микрофон ёнига келиб СССР Олий Совети Президиумининг Раисига қарата табрик нутқи сўзлайди.

Л. И. Брежнев жавоб нутқи сўзлайди.

Л. И. Брежнев ва Иосип Броз Тито аэродромдан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг Дединьедаги резиденциясига йўл оладилар. Ўн минглаpча кишилар Л. И. Брежневни самимий табриклайдилар. Земун ва Белград кўчалари СССР ва Югославия Федератив Халқ Республикасининг давлат байроқлари билан безатилган, алвонларга қуйидаги табрик сўзлари ёзилган: «Хуш келибсиз!», «Яшасин югослав-совет дўстлиги!»

СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежневнинг Белградда кутиб олиниши ҳар иккала қардош халқлар ўртасидаги мустаҳкамланиб бораётган дўстликнинг янги ёрқин ифодаси бўлди.

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ЮГОСЛАВИЯДА БЎЛИШИ

ПРЕЗИДЕНТ ТИТО ҲУЗУРИДА

БЕЛГРАД, 24 сентябрь. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Леонид Ильич Брежнев бугун Иттифоқ ижроия вечеси биносига бориб, Югославия Федератив Халқ Республикасининг президенти Иосип Броз Тито ҳузурида бўлди.

Президент Тито билан Л. И. Брежнев ўртасида эркин, самимий суҳбат бўлиб ўтди.

Шундан сал кейинроқ Югославия Федератив Халқ Республикасининг президенти Тито СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев шарафига зиёфат берди. Зиёфатда Л. И. Брежневнинг ҳамроҳлари, Югославия томонидан П. Стамболич, Э. Кардель, А. Ранкович, Р. Чолакович, М. Тодорович ва Югославиянинг бошқа раҳбарлари ҳозир бўлдилар.

Зиёфат вақтида президент Тито билан Л. И. Брежнев нутқ сўзладилар.

* * *

БЕЛГРАД, 24 сентябрь. (ТАСС). Л. И. Брежнев тушдан кейин Белград яқинидаги Авала тепалигида югославиялик номаълум қаҳрамон қабри устига гулчамбар қўйди.

Кечга яқин Л. И. Брежнев Югославия пойтахтини озод қилиш учун немис босқинчиларига қарши жангларда ҳалок бўлган совет ва югослав жангчилари дафн этилган Белград қабристони деворлари тагига тантанали вазиятда гулчамбар қўйди.

* * *

БЕЛГРАД, 24 сентябрь. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев бугун ўз резиденциясида Белграддаги дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқларини қабул қилди.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ БЎЙИЧА ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

24 сентябрда область партия комитетида қишлоқ хўжалиги бўйича Тошкент область комитетининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Комитет қуйидаги масалаларни кўриб чиқди: Мирзачўл ерларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун ўтказиладиган кузги-қишки тадбирлар тўғрисида, область хўжаликларида дуккаклидон экинларини кўплаб экишни ўз ичига олган алмашлаб экиш схемалари тўғрисида, область колхоз ва совхозларида хўжалик ҳисобини жорий этиш тўғрисида ва бошқалар.

Мажлисда комитетнинг шу йил тўртинчи кварталидаги иш плани тасдиқланди.

ПАРТИЯ ВА ҲУКУМАТ РАҲБАРЛАРИ ЯНГИ АВИАЦИЯ ТЕХНИКАСИНИ КЎЗДАН КЕЧИРДИЛАР

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари Г. И. Воронов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косигин, О. В. Куусинен, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрушчев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев ўртоқлар ҳамда СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Д. Ф. Устинов 24 сентябрда икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. В. Ильюшин раҳбарлигидаги конструкторлик бюросининг коллективи яратган кўп ўринли янги «ИЛ-62» пассажир самолёти ва Ленин мукофотининг лауреати М. Л. Миль раҳбарлигидаги конструкторлик бюроси яратган янги вертолётлар билан танишдилар.

Кўрик вақтида СССР Министрлар Совети Авиация техникаси давлат комитетининг раиси П. В. Дементьев, авиация техникаси бош конструктори С. В. Ильюшин, вертолётлар бош конструктори М. Л. Миль, авиация двигателлари бош конструктори А. П. Изотов изоҳат бердилар.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИДА

МАТБУОТ ТАНҚИДИГА ПАРТИЯВИЙ МУНОСАБАТДА БЎЛИШ КЕРАК

Тошкент шаҳар партия комитети бюроси матбуот, радио, телевидениенинг танқидий чиқишларига партия, совет, хўжалик ва бошқа ташкилотлар раҳбарларининг муносабати тўғрисидаги масалани муҳокама қилди. Шаҳар комитети бюроси таъкидладики, КПСС XXII съездидан кейинги ўтган вақт ичида маҳаллий ва деворий газеталар, радио ва телевидениенинг шаҳар партия ташкилоти ҳамда шаҳарнинг барча меҳнаткашлари олдида турган катта хўжалик ва сиёсий масалаларни ҳал қилиш соҳасидаги роли анча ўсди. Газеталарнинг саҳифаларида, радио ва телевидение эшиттиришларида КПСС Программасида белгиланган улуғвор вазифаларни амалга ошириш учун меҳнаткашларнинг кураши тобора кўпроқ акс этмоқда, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар фаолиятидаги камчиликларни очиб ташлайдиган ва уларни тузатиш йўлларини кўрсатиб берадиган материаллар кўплаб эълон қилинмоқда. Газеталарнинг омма билан алоқаси анча мустаҳкамланди, ишчилар, инженер-техник ходимлар, интеллигенциянинг бошқа вакиллари, студент ёшлар ҳисобига ишчи мухбирлар сафи ўсди.

Газеталар, радио ва телевидение ишининг ижобий томони шундаки, уларнинг фаолиятида жамоатчилик асослари кенг ривожланмоқда, шу асосда ишчи мухбирлар активи кенгашлари, редакциялар ҳузурида бўлимлар, жамоатчи қабулхоналар ташкил этилмоқда. Босиб чиқарилаётган материалларнинг таъсир кучи ошиб бораётир.

Шу билан бир қаторда шаҳар партия комитети бюроси таъкидладики, ишчи мухбирларнинг танқидий сигналлари, деворий ва маҳаллий газеталарнинг, шунингдек радио ва телевидениенинг чиқишларига қатор ташкилотларнинг раҳбарлари нотўғри муносабатда бўлмоқдалар. Редакциялар томонидан чора кўриш учун юборилган ишчи мухбирлар сигналлари, меҳнаткашларнинг шикоятларига айрим партия, совет, хўжалик ташкилотларининг раҳбарлари юзаки жавоб қайтарадилар ёки мутлақо жавобсиз қолдирадилар. Партия ташкилотлари кўп ҳолларда матбуот чиқишларига расмиятчилик ва бюрократик муносабатда бўлиш фактларига, матбуотнинг ташкилотчилик ролини пасайтиришга олиб борадиган танқидий сигналларга ва жамоатчилик фикрига эътиборсизлик билан қараш ҳолларига етарли, принципиал баҳо бермаётирлар. Шу йилнинг апрель ойида «Қизил Ўзбекистон» газетасида Тошкентдаги 2-тери касалликлари диспансери бош врачи коммунист В. Муҳамедов адресига қаратилган танқидий материал эълон қилинди. Бу материал шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимига юборилди. Редакция бир неча бор талаб қилиши натижасида шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимидан жавоб олди. Унда фактлар тасдиқлангани, Муҳамедовга огоҳлантириш билан қаттиқ виговор берилгани, мақола район врачлари кенгашида муҳокама қилинганлиги кўрсатилган эди. Худди шу масала билан Октябрь район партия комитети ҳам шуғулланди. Райком секретари ўртоқ Дарвин редакцияга юборган ўз хатида фактлар ҳақиқатга мос келмаганлигини хабар қилди. Энди қайси бирига ишониш керак? Матбуотнинг танқидий чиқишига тўғри муносабат қани?

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг 6 февраль сонида «Хўжасизлик оқибати» сарлавҳали танқидий корреспонденция босилиб чиққан эди. Газета бу мақолада Халқ хўжалик кенгашига қарашли қатор корхоналарнинг кўп маблағ сарфлаб келтирилган юклари темир йўлларда узоқ вақтлардан бери ётгани ва яроқсиз бўлиб қолаётгани ҳақида бонг урди. Икки йилдан буён «Спецснабуправление» базасида умумий нархи 280 минг сўм турадиган 20 минг тонна кўмир ётибди; шиша идишлар заводида

(Охири иккинчи бетда).

КУН ТАРТИБИДА — КИНО ПРОБЛЕМАЛАРИ

25 сентябрда Тошкентда Ўзбекистон маданият министрлиги ва Ўзбекистон кинематография ходимлари союзининг ташкилот бюроси томонидан чақирилган кинематография ходимлари республика активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Бадиий кинематографияни ривожлантиришга раҳбарликни яхшилаш тадбирларини кино ходимлари билан биргаликда ёзувчилар, рассомлар, композиторлар, журналистлар муҳокама қилдилар. Фильмлар сифатини яхшилашга ва фильмлар чиқаришни кўпайтиришга қаратилган бир қанча тадбирлар белгиланди.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари З. Р. Раҳимбобоева ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. О. Азимов иштирок этдилар.

МАТБУОТ ТАНҚИДИГА ПАРТИЯВИЙ МУНОСАБАТДА БЎЛИШ КЕРАК

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

узоқ вақтдан бери бир неча вагон сульфат очиқ ҳавода қолиб келмоқда. Бироқ мазкур корхоналарнинг раҳбарлари ҳанузга қадар хўжасизлик оқибатида рўй берган бу камчиликларни тугатиш ҳақида қандай чоралар кўрганликларини хабар қилишни ўзларига эп билмаётирлар.

«Ташкентская правда» редакцияси июль ойида қишлоқ хўжалиги учун машиналар ишлаб чиқариш қониқарсиз аҳволда бораётганлиги ҳақида бир неча марта танқидий мақолалар эълон қилди. («Чанглагич-пуркагичларни ишлаб чиқариш нега чўзилаяпти?» — 3 июль, «Ўзларинини ва бошқаларники» — 8 июль, «Чўзилаётган график» — 28 июль). Редакциянинг жуда кўп марта эслатиб ўтишига қарамасдан корреспонденцияларда қайд этилган ташкилотларнинг раҳбарлари газета материалларига ўз муносабатларини билдирмаётирлар. Шаҳардаги айрим қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари танқидий сигналларга ўз вақтида жавоб қилмаётирлар. 9 февраль куни «Ташкентская правда» газетаси «Чилонзор қурилишидаги зиддиятлар» сарлавҳали корреспонденцияни эълон қилди. Лекин газета 153-қурилиш трестининг раҳбарларидан, қайта-қайта эслатиб ўтишига қарамасдан, жавоб олгани йўқ.

Куйбишев район ижроия комитети, шаҳар ижроия комитетининг айрим бошқармалари ва бўлимлари матбуот чиқишларига ўз вақтида жавоб қилмаётирлар. «Ташкентская правда» редакцияси апрель ойидан буён шаҳар ижроия комитети ободонлаштириш бошқармасига қарашли қурилиш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Баратов томонидан давлат маблағларининг талон-торож қилинганлиги тўғрисидаги фельетонга жавоб кутмоқда. Газета бир неча марта кўчаларга ном қўйиш ва уйларни номерлаш соҳасида чалкашликларга йўл қўйилаётганлигини кўрсатиб ўтди. Бу ҳақда ҳозир ҳам меҳнаткашларнинг кўплаб шикоятлари бор. Бироқ ободонлаштириш бошқармаси бу соҳада кўрилган тадбирлар ҳақида редакцияга, демак, меҳнаткашларга ҳам, хабар қилмаётир. Май ойидан буён «Правда Востока» газета редакцияси Тошкент шаҳар ижроия комитети савдо бошқармасидан меҳнаткашларнинг «Маккажўхори маҳсулотлари қани?», «Кичкинтойлар йиғлайди-ю...» ва бошқа хатларига жавоб кутмоқда.

Октябрь район милиция бўлими раҳбарлари «Тошкент ҳақиқати» газетасининг бозорлардаги тартибсизликлар ҳақида эълон қилган танқидий чиқишига расмиятчилик муносабатида бўлди. Бўлим раҳбарлари олибсотарларни йўқотиш соҳасида зарур чораларни кўриш ўрнига шу участкада хизмат қиладиган милиция ходимига жазо бериш билан кифояланганлар.

Редакциялар чора кўриш учун шаҳар ва район прокуратурасига юбораётган ишчи мухбирларнинг сигналлари, меҳнаткашларнинг шикоятлари оз эмас. Лекин танқидий сигналларга кўз-қулоқ бўлиб туришга даъват этилган бу органлар шундай сигналларга чора кўришда бюрократизм ва расмиятчиликка йўл қўймоқдалар. Куйбишев район прокуратураси оилага бой-феодалларча муносабатда бўлаётган Шоносиров деган шахс ҳақидаги «Тошбағир» фельетони материалларини 8 ой кўрди ва натижада «Тошкент ҳақиқати» газета редакциясига шу ҳақда жавоб эмас, шунчаки қуруқ хат юборди. Худди шу газетада «Мовланбекова ва унинг синглиси Розахон ҳақида қисса» фельетони эълон қилинди. Бироқ шаҳар прокурори ўртоқ Рубанов шу кунга қадар материални текшириш натижалари тўғрисида редакцияга хабар қилмади. Радио ва телевидениенинг кўпгина танқидий эшиттиришлари, жумладан шаҳар территориясини ободонлаштириш, пассажир транспорти тўхташ жойларини тартибга келтириш ва бошқалар ҳақидаги эшиттиришлар шаҳар ижроия комитети ва унинг бошқармалари диққат-эътиборидан четда қолмоқда.

Кўптиражли ва деворий газеталар чиқишларига муносабат соҳасидаги ишлар бундан ҳам ёмон аҳволда. Қатор корхоналар, муассасалар (Октябрь революцияси номли завод, трамвай-троллейбус бошқармаси ва бошқалар) партия ташкилотлари матбуотга раҳбарликни сусайтириб юбордилар, танқид савиясини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилмаётирлар, деворий ва кўптиражли газеталарнинг чиқишларини яхши қўллаб-қувватламаётирлар. Бундай муносабат меҳнаткашлар активлигини пасайтиришга таъсир этмай қолмайди, албатта.

Шаҳар партия комитети бюроси яна шуни таъкидлаб ўтдики, деворий, кўптиражли, область газеталари редакцияларининг ўзлари босилаётган материалларнинг таъсирчанлиги учун етарли кураш олиб бормаётирлар, ишчи мухбирлар сигналлари, матбуотнинг танқидий чиқишларига муносабат билан боғлиқ бўлган масалаларни партия ташкилотлари олдига ўз вақтида қўймаётирлар.

Шаҳар партия комитети бюроси шаҳардаги айрим хўжалик, совет ва партия ходимларининг матбуот, радио, телевидениенинг танқидий чиқишларига, ишчи мухбирларнинг сигналлари ва меҳнаткашларнинг шикоятларига менсимай, расмий ва бюрократик муносабатини қоралади. Шаҳар партия комитети бюроси уқтириб ўтдики, матбуот овозига, ишчи мухбирлар овозига бундай муносабат матбуотнинг ташкилотчилик ролини пасайтиради, жамоатчилик фикрини чалғитишга, меҳнаткашлар орасида норозилик туғдиришга олиб келади ҳамда корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ишидаги камчиликларни очиб ташлаш ва уни бартараф қилишга ҳалақит беради.

Шаҳар партия комитети бюроси матбуот, радио, телевидениенинг танқидий чиқишларида, меҳнаткашларнинг хатларида қайд қилинган адресдаги корхоналар, ташкилотлар, муассасалар, ўқув юртлари ва бошқа ташкилотларнинг раҳбарлари зиммасига текширишга юборилган материаллар юзасидан тездан зарурий чоралар кўриш ва бу ҳақда вақтида редакцияга хабар қилиш вазифасини юклади. Қарорда айниқса шу нарса уқтирилдики, танқидий корреспонденциялар ва меҳнаткашларнинг шикоятларида тилга олинган ташкилотлар ишни кўриб чиқишга тезда киришишлари ва бу ҳақда ҳеч қандай эслатишни кутмасликлари керак.

Шаҳар партия комитети бюроси шаҳар прокурори Рубанов, шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими мудири Жалилов, 159-қурилиш трестининг собиқ бош инженери Чернов ўртоқларнинг матбуотнинг танқидий материаллари ва меҳнаткашларнинг хатларига нотўғри муносабатда бўлганликларини кўрсатиб ўтди ҳамда агар улар бундай муносабатни ўзгартирмасалар, у ҳолда мазкур ўртоқларга нисбатан қаттиқроқ партиявий таъсир қилиш чоралари кўрилади деб огоҳлантирди.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ Нишоновга шаҳар ижроия комитети бошқарма ва бўлимларида матбуот материалларига муносабатни яхшилаш, текшириш натижалари юзасидан шошилинч чоралар кўриш, танқидни четлаб ўтиш, айбдорларни қаттиқ жавобгарликка тортишгача чора кўришни топширди. Фрунзе ва Куйбишев район партия комитетларига (Муллаев ва Бродова ўртоқлар) ижроия комитетлар бўлимларида, қурилиш, савдо ва бошқа ташкилотларда, шунингдек матбуот ва меҳнаткашларнинг хатларида кўпроқ танқид қилинаётган жойларда ҳам шундай текширишлар ўтказиш топширилди.

Шаҳар партия комитети бюроси район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотларининг кўптиражли ва деворий газеталарга раҳбарликни яхшилашни, уларнинг фаолиятига чуқурроқ кириб бориш, эълон қилинаётган материалларнинг таъсирчанлигини ошириш учун курашда уларга кўпроқ бевосита ёрдам кўрсатиш вазифасини юклади. Газеталарнинг ўткир танқидий чиқишлари район партия комитетлари биринчи секретарларининг, партия комитетлари, бюролари, бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг шахсий контроллиги остига олиниши керак. Район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари зиммасига матбуот чиқишлари бўйича хўжалик ва бошқа ташкилотларнинг раҳбарлари қандай тадбир ва чоралар кўраётганликлари тўғрисидаги ахборотларни тўхтовсиз эшитиб туриш практикасини жорий қилиш вазифаси юкланди. Бунда расмиятчилик ва бюрократизмга йўл қўяётган айбдорларни қаттиқ жазолаш лозим. Шаҳар партия комитети бўлимларига газеталарда эълон қилинаётган материалларнинг таъсирчанлиги учун контролни кучайтириш, матбуотда танқидни ривожлантириш билан боғлиқ бўлган масалаларни, шунингдек айрим партия, совет, хўжалик ходимларининг матбуот танқидий чиқишлари ва меҳнаткашларнинг хатларига расмиятчилик ҳамда бюрократларча муносабати ҳақидаги фактларни шаҳар партия комитети бюроси муҳокамасига қўйиб бориш вазифаси юкланди.

Шаҳар партия комитети бюроси «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари редакцияларига, кўптиражли ва деворий газеталар редакторларига саноат, қурилиш, савдо, маданий-маиший ва бошқа ташкилотлар фаолиятидаги камчиликларни очиб ташлайдиган материалларни кўпроқ эълон қилиш ҳамда бу материалларнинг таъсирчанлигига эришиш вазифасини топширди. Шунингдек танқид савиясини ҳар томонлама ошириш, очилган камчиликларни бартараф қилиш юзасидан конкрет маслаҳат ва тавсиялар бериш, янги технологияни жорий қилиш, илғор тажрибаларни оммалаштириш, меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш ҳақида материалларни кўпроқ эълон қилиш, газетахонлар, кенг авторлар активи билан алоқани кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, ишда жамоатчилик асосларини кўпроқ жорий қилиб бориш зарур.

Шаҳар партия комитети бюроси ушбу қарорни шаҳардаги барча бошланғич партия ташкилотларида муҳокама қилиш, газеталарнинг ҳар бир танқидий материалини синчиклаб кўриб чиқишни таъминлаш бўйича тадбирлар қабул қилиш ҳамда шу йилнинг ноябрь ойида шаҳар партия комитети бюросида матбуотнинг танқидий чиқишлари ва меҳнаткашларнинг шикоятларига муносабат ҳақидаги масалани қайта эшитишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблади.

«Ташсельмаш» заводининг ҳовлисидан ҳар куни колхоз ва совхоз далаларига ўнларча пахта териш машиналари йўл олади. Оддий ишчи Неъмат Йўлдошев машиналарни платформага ортиш участкасида меҳнат қилиб, катта муваффақиятларни қўлга киритмоқда. «Зангори кемалар» пахта далаларига тезроқ етиб борсин, — дейди у. Суратда: ўртоқ Н. Йўлдошев.

В. Салов фотоси.

Улуғ Октябрнинг 45 йиллиги шарафига

Тошкент чинни заводи маҳсулоти меҳнаткашлар томонидан кўплаб сотиб олинаяпти. Корхонада ҳар йили 2,5 миллион донадан ортиқроқ чинни идишлари ишлаб чиқарилмоқда. Суратда: идишларни сараловчилардан Рая Замолитдинова ва Рихси Холиқовалар иш устида.

В. Сироткин ва И. Глауберзон фотоси.

ЦЕХ ИЧИДА ЦЕХ

ЧИРЧИҚ. (ЎзТАГ). Ишлаб чиқариш майдонларини кенгайтирмай уларни кўпайтириш мумкинми? Чирчиқдаги «Электромаш» заводининг мутахассислари ана шу масала устида фикр юритдилар.

Заводнинг монтаж-йиғув цехи. Катта бинонинг олтита пролётида бир қарич ҳам бўш ўрин йўқ. Бино ошиновшчикларга торлик қилади, коммутатчилар учун ҳам ноқулайликлар бор, слесарларнинг иш ўрнини ҳам кенгайтириш керак. Аммо, майдон етишмайди. Қўшимча иморат қуриладиган бўлса, ташвиши ҳам, ҳаражати ҳам кўп бўлади.

Шундан сўнг, цехдаги пролётлардан бирини иккига бўлишга қарор қилинди. Шундай қилиб, пролёт икки қаватли бўлди. Янги цех қуриш учун металл фермалар ўрнатиш ва уларнинг устига тахта қоплаш керак бўлди, холос.

— Завод унча кўп капитал маблағ сарфламаган, ҳолда, қўшимча суратда 1300 квадрат метр фойдали ишлаб чиқариш майдонига эга бўлади, — дейди завод янги техника бўлимининг бошлиғи А. Галкин. Бунинг устига биз шу йўл билан қарийб 80 минг сўм маблағ тежаб қоламиз.

Цех ичидаги цех яхши жиҳозланади. Унда кундузги ёруғлик берадиган лампалар, кийимхона, турли материаллар учун омборлар бўлади. Юклар лифт ёрдами билан кўтарилади.

Ишлаб чиқариш майдонларини кенгайтирмай кўпайтиришнинг бундай усулини қўлланса арзийди.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Қуйи Чирчиқ районидаги «Ленинград» қишлоқ хўжалик артелининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошира бориб, Улуғ Октябрь байрамининг 45 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, давлатга луб маҳсулотлари сотиш планини муддатидан илгари —22 сентябрда 100,3 процент қилиб бажардилар.

Шунингдек, давлатга гўшт сотиш плани 100,8, сут сотиш плани 100,2, тухум сотиш плани 135,1, полиз экинлари маҳсулоти плани 100, пилла 109,5 ва силос бостириш плани 131 процент адо этилди.

«Ленинград» колхозининг аъзолари яна планга қўшимча равишда давлатга 2,5 минг тонна луб маҳсулотлари топшириш мажбуриятини олдилар ҳамда луб маҳсулотлари ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш юзасидан олган мажбуриятларини эса Улуғ Октябрь байрами кунига бажаришга сўз бердилар.

ЮКСАК НОМГА МУНОСИБ

— Улуғ Октябрь байрамини муносиб кутиб оламиз!

Тошкентдаги 4-ғишт заводлари бошқармасининг коллективи ана шундай шиор остида баракали меҳнат қилмоқда. Сўзи билан иши бир коллектив кун сайин социалистик мусобақани қизитиб, ажойиб меҳнат ютуқларини қўлга киритмоқда. Айниқса ўртоқ Федоров бошчилик қилаётган қолипчилар бригадаси яхши натижаларга эришаётир. Бу меҳнатсевар бригада аъзолари ҳар ойда планга қўшимча 150—180 минг дона ғишт тайёрламоқдалар. Бундай юксак кўрсаткичга бошқарма бўйича ҳеч қандай бригада эришмаган эди.

Байрамолди мусобақасига қўшилган опа-сингил Айпаловалар ҳам серунум ишлашаяпти. Улар ишлаётган смена коммунистик меҳнат коллективи деган шарафли номга эга бўлди. Ҳозир сменанинг Айпаловалар сингари ҳар бир аъзоси бу юксак номга муносиб бўлиш учун барча имкониятларни ишга солаётир, смена ҳар куни топшириқдагидан 20 минг дона кўп ғишт тайёрламоқда.

Бошқармадаги барча смена ва бригадалар ишлаб чиқариш топшириқларини орттириб бажармоқдалар.

Р. СОБИТОВ.

Пахта терадиган универсал комбайн

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми машинасозларни ҳартомонлама универсал машиналар яратишга даъват этди. Пахта йиғим-теримини механизациялашга қаратилган машиналарнинг мавжуд системаси ҳосилни бир неча процессларга бўлиб йиғиштириб олишга мўлжалланган. Масалан, очилган пахтани, кўракни ва ерга тўкилган пахтани териш учун алоҳида машиналар бор.

Шу процессларни бажара оладиган ягона универсал пахта териш комбайни яратиб бўлмасмикин? Пахта териш машиналари бўйича давлат махсус конструкторлик бюросининг етакчи конструктори Н. Иомдин бошлиқ бир группа ижодкорлар шу саволга жавоб излаб, узоқ иш олиб бордилар. Изланишлар муваффақият келтирди.

Ўзбек конструкторлари «СХ-8» маркали комбайннинг тажриба нусхасини яратдилар. Машина 1960 йилнинг охирида Янгиер районидаги «Фарҳод» совхозининг тажриба участкасида синовдан ўтказилди ва пахтакорларнинг юксак баҳосига сазовор бўлди.

Машина «Т-275-2» шассисининг рамаси ва кучли агрегатидан иборат бўлган уч ғилдиракли тележкага ўрнатилди. Машинада ҳаво сепаратори билан кўрак сараловчи, кўрак жойлашадиган бункер ва марказдан қочирма вентилятор бор.

Шунингдек машина вертикал-шпиндель типидаги пахта терадиган, ерга тўкилган пахталарни илиб оладиган, кўрак терадиган аппаратларга ҳамда юкловчи мослама ва сараловчиларга эга.

Биринчи ва иккинчи сортли пахталарни териш учун одатдагидан ташқари териш аппаратидан фойдаланилди. Бунда қабул қилиш камералари ва подборшчик трубалари ягона транспорт ҳаво пуфлагичга уланади. Подборшчик терган пахта тозаланиб, умумий бункерга юкланади.

Тозаланган пахтанинг ифлослик даражаси 3,25—4,48 процент бўлади. Ваҳоланки, «ХВС-1,2» машинасида бундай ифлосланиш даражаси асосий бункерда 4.5—4.7 подборшчик бункерида эса 60,7—60.3 процентни ташкил қилади.

Пахтачилик саноати бўйича марказий илмий-текшириш институти (ЦНИИХПром)нинг маълумотларига кўра, «СХ-8» бункерида биринчи теримдаги пахтанинг ифлосланиш даражаси 1,54 процентга тенгдир. «СХ-8» машинасида терилган пахталарнинг ҳаммаси тайёрлов пунктларида биринчи сортга қабул қилинди. «ХВС-1,2» подборшчигидан олинган пахта эса, икки марта тозалангач, 3-сортга қабул қилинган. Конструкторлик бюросининг маълумотларига қараганда, терим пайтида чигитнинг майдаланиш даражаси 0,3 процентга тенг бўлган.

Ерга тўкилган пахталарни териш учун пневматик найчалар қўлланилганда подборшчиклар жуда унумли ишладилар. Улар асосий пахтанинг 70—80 процентини тердилар. Ердан терилган пахталарнинг ифлосланиш даражаси 18—29 процентни ташкил этди.

Синов пайтида шу нарса аниқландики, «СХ-8» га ўрнатилган подборшчик илгари тажрибадан ўтказилган пневматик ва механик подборшчикларга қараганда юқори натижаларни берди.

Кўрак янги принцип асосида яратилган аппарат ёрдамида терилади. Бу аппарат икки қаторда ишлайди. Кўрак терадиган «СКО-4» машинасининг оғирлиги 730 килограмм бўлгани ҳолда, бу аппарат вазни бор-йўғи 200 килограмм келади. Шунингдек, янги аппарат жуда кам энергия сарфлайди. Уни синаш пайтида қуйидаги агротехника кўрсаткичлари қайд қилинди: ҳар гектар майдондаги мавжуд кўракнинг ўртача 84,3 проценти бункерга йиғилди, 8 проценти тупида қолди ва 7,7 проценти ерга тушди. Бу кўракларнинг намлиги 28,4 процент бўлгани ҳолда ифлосланиш 30 процентдан ошмади.

Ўтган йили кўрак терадиган аппарат янгидан синаб кўрилди. Бу галги синов қулай об-ҳаво шароитида ўтказилди ва агрегатнинг янада яхшироқ ишлаганлиги қайд қилинди.

Дастлабки ҳисобларга кўра бу машинадан фойдаланиш мавжуд бошқа пахта териш агрегатларига нисбатан қуйидаги иқтисодий афзалликларни беради: Бир гектар пахта майдонида 56 киши-соат тежалади; меҳнат унумдорлиги 6.9 марта ошади; бир гектар ердан 25,3 сўмлик маблағ тежалади. Машинанинг капитал харажатлари бир йил ичидаёқ қопланади.

Бу йил пахта комбайнининг такомиллаштирилган конструкцияси кенг синовдан ўтказилади. Янги машина ўзбек конструкторларининг мамлакатдаги пахта экадиган республикалар меҳнаткашларига муносиб совғасидир.

Б. ПАК.

ЖАҲОНДАГИ МАМЛАКАТЛАР

ТАҚРИЗ

Йигирманчи аср инсоният тарихида ғоят буюк ўзгаришлар асри бўлмоқда. Социалистик системадаги мамлакатлар барқ уриб гуллаб-яшнаётган бўлса, капитализм системаси ич-ичидан чириб, таназзулга юз тутмоқда. Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларининг анча қисми империализм занжирини парчалаб, мустақил тараққиёт йўлига ўтди. Миллий-озодлик ҳаракатининг қудратли тўлқини жаҳон харитасига жиддий ўзгартишлар киритди.

Яқинда Ўзбекистон Давлат нашриёти томонидан чиқарилган «Жаҳондаги мамлакатлар»[1]) китобида дунёдаги катта ва кичик мамлакатларнинг табиий шароити, тарихи хўжалиги, давлат тузилиши, сиёсий партиялари, ҳозирги сиёсий аҳволи, алоқа воситалари, маориф ва маданияти тўғрисида қисқача сиёсий-иқтисодий маълумот берилган.

Китобнинг Европа қисмида Совет Иттифоқи, Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Польша, Румыния, Чехословакия ва бошқа социалистик системадаги давлатлар тўғрисида маълумот берилган. Давлатларнинг халқ хўжалиги тараққиётини кўрсатувчи факт ва рақамлар келтирилиши билан бирга бу мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий ва сиёсий муносабатларнинг янги, инсоният тарихида мисли кўрилмаган типи вужудга келганлиги конкрет мисоллар асосида кўрсатилади.

Социалистик мамлакатлар ўз халқ хўжалигини ривожлантириш планларини тузишда ўзаро меҳнат тақсимотига, илмий-техника ҳамкорлигига асосланадилар. Шунинг учун ҳам социалистик мамлакатларнинг халқлари халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантиришда мислсиз ғалабага эришмоқдалар. Китобда социалистик мамлакатларнинг тараққиёти ва истиқбол йўли ана шунга асосланиши кўрсатилади. Шунингдек, жаҳон социалистик системаси тинчлик, демократия ва социализм ғалабаси байроғини кун сайин тобора баланд кўтариб, инсоният истиқболини белгилаб берувчи кучга айланганлиги баён қилинган.

Буюк Британия, Германия Федератив Республикаси, Греция, Италия, Франция сингари капиталистик мамлакатларга доир справкаларда зўр бериб қуролланиш ва монополияларнинг катта фойда учун курашлари Европадаги капиталистик мамлакатларда иқтисодий кризиснинг кучайишига, меҳнаткашлар турмушининг оғирлашиши ва ишсизликнинг кўпайишига олиб келаётгани кўрсатилган. Бундан ташқари Европа халқлари социалистик мамлакатлар халқларининг барқарор тинчлик, тараққиёт ва истиқбол сари мардона курашларини актив қўллаб-қувватлаётганликлари ишонарли фактлар билан очиб берилади.

Осиё қитъасида 1 миллиард 610 миллион аҳоли яшайди. Шундан 670 миллиони социалистик Хитой меҳнаткашларидир. Китобда Хитой, Корея Халқ Демократик Республикаси, Мўғулистон, Вьетнам Демократик Республикаси социализм қуриш соҳасида катта ютуқларга эришаётганликлари ҳикоя қилинган. Хитой иқтисодий ривожланишда катта одим ташламоқда. Мамлакатда кейинги уч йил ичида ялпи маҳсулотнинг ўртача йиллик ўсиши 40 процентдан зиёд бўлган. 1960 йилда 1949 йилдагига нисбатан 100 мартадан ортиқ пўлат, 11 баравар кўп чўян эритилган, 13 марта кўп кўмир ва электр қуввати, 93 баравар кўп ҳамда 60 баравардан зиёд металл қирқиш станоклари ишлаб чиқарилган. Китобда Осиёдаги бошқа социалистик мамлакатлардаги ўсиш суръатлари ҳам кўрсатилган.

Китобнинг Осиё бўлимида Ҳиндистон, Афғонистон, Индонезия каби бетараф давлатлар экономикасининг юксалиши ва уларга социалистик давлатлар, биринчи навбатда Совет Иттифоқи бераётган беғараз ёрдам ҳақида гап боради. Шу билан бир қаторда Эрон, Покистон, Туркия, Жанубий Корея ва Жанубий Вьетнамда меҳнаткашларнинг оғир аҳволи кўрсатилган.

Африка қитъаси майдонининг катталиги жиҳатидан ер шарида Осиёдан кейинги ўринни эгаллайди. Бу жуда бой ўлка неча асрлар мобайнида қуллик, қарамлик азобини чекиб келди. Мустамлакачилар халқ қонини сўрдилар, мамлакатлар бойлигини таладилар. Ўз ҳуқуқсизлигига ҳеч қачон рози бўлмаган Африка халқларининг миллий-озодлик ҳаракати мустамлакачилик кишанларини эндиликда парчалаб ташламоқда. Социалистик лагерининг куч-қудрати қитъа халқларининг озодлик, мустақиллик учун курашига мадад бўлмоқда. Миср, Либерия, Конго, Сенегал, Мали, Нигерия, Гвинея, Гана сингари кўпгина давлатлар мустақилликка эришиб, янги тараққиёт сари қадам ташлади.

Бу давлатларнинг позитив бетарафлик, агрессив блокларда қатнашмаслик асосидаги ташқи сиёсати тинчликсевар кучларнинг халқаро кескинликни юмшатиш йўлида олиб бораётган курашларида муҳим фактор бўлиб қолди. Аммо қитъанинг анчагина аҳолиси ҳозирча Англия, Франция, Бельгия, Португалия ва Испания капиталистларининг сиртмоғини узиб ташлаганлари йўқ. Мустамлакачилик системасининг умри тугаб бормоқда. Мустамлака асоратида яшаётган халқларнинг озодликка эришишлари муқаррар яқинлашиб қолди. Китобнинг Африка қисмида ана шулар ҳақида ҳикоя қилинади.

Китобда Америка қитъаси, Австралия иттифоқи, Тинч океаннинг марказий ҳамда жануби-ғарбий қисмида жойлашган Океания мамлакатларининг тарихи, иқтисодий аҳволи, давлат тузилиши, сиёсий партиялари тўғрисида ҳам қисқача маълумотлар ёритилган. Китобнинг бу бўлимларида АҚШ, Канада, Мексика, Бразилия, Перу, Чили, Гватемала, Куба Республикаси, Ямайка сингари кўпгина мамлакатлар ҳақида маълумотлар бор.

Китобнинг яна бир яхши томони шундаки, унда ер шарининг аҳолиси, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, сиёсий ва ҳарбий иттифоқлар, СССР билан дўстлик ҳамда маданий алоқа қилувчи чет эл жамиятлари, миллий байрамлар, чет давлатларнинг валюталари, вақтлар жадвали ҳақида иловалар, шунингдек, қитъаларнинг картаси ва расмлар бор.

«Жаҳондаги мамлакатлар» китоби партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимлари, пропагандист ва агитаторлар ҳамда китобхонлар оммаси учун яхши қўлланмадир.

О. АБДУРАҲМОНОВ.

[1]) Тузувчи — Ф. Абдуллаев, Ж. Дударова, Ў. Рустамов, М. Черман, А. Қурмонов, Ҳ. Ҳасанов. С. Азимов таҳрири остида. Ўзбекистон Давлат нашриёти, Тошкент, 1962 йил.

ТЕРИМ СУРЪАТИНИ КУНДАН-КУН ОШИРАЙЛИК!

Бекобод районидаги 1-«Далварзин» совхозида машина билан пахта териш яхши йўлга қўйилган. Суратларда: (ўнгда) механик-ҳайдовчи ўртоқ Ёқуб Боймирзаев «ХВС-1,2» бункеридан прицепга пахта тўкмоқда, (чапда) тракторчи ўртоқ Тўхтабой Авилов хирмондаги пахталарни механизация воситасида прицепларга юклаяпти.

А. Абалян фотолари.

ИЛҒОРЛАР САФИДА

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Турсун Файзиев бошқараётган 2-бўлим ишчилари бу йил ҳам ҳар йилгидек жон куйдириб меҳнат қилдилар. Бўлим ўтган йили йиллик пахта тайёрлаш планини 110 процент қилиб бажаришга муваффақ бўлган эди. Бу йилги тўпланган ҳосил ўтган йилгидан ҳам мўл эканлиги кўриниб турибди.

Қадрдонимиз Н. С. Хрушчев Тошкентда бўлиб ўтган пахтакор республикаларнинг зонал кенгашида гектаридан 25 центнердан кам ҳосил оладиган бирорта ҳам хўжалик қолмасин, деган олижаноб фикрни ўртага ташлаган эди.

— Бизнинг ерларимиз шароити у қадар яхши эмас. Лекин биз ердан нолимаймиз. Негаки, ерни чинакам унумдор ер қиладиган бу деҳқон эканлигини яхши биламиз. Шунинг учун ҳам ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг доно сўзларига амал қилиб, совхозимиз шароитида бўлимимиз бўйича гектаридан олинадиган ҳосилни камида 25 центнерданга етказамиз.

Бу—сўзи билан иши бир қаҳрамоннинг юрак сўзларидир. Бўлимда юқори ҳосил учун ғайрат-шижоат билан меҳнат қилаётган бригадалар оз эмас. Ўртоқ Фармон Бозоров бошлиқ бригада аъзолари 150 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» кўтаришмоқчи. Бу бригада билан мусобақадош ўртоқ Абдулахат Валиев бошлиқ бригада аъзоларининг аҳди-паймонлари ҳам ана шундай.

Назокат Аҳмадалиева, Гулчебибар Ялгашева, Ирисой Самандарова, Жумагул Хушмуродова ўртоқларнинг номларини «Чаноқ» совхози ишчилари ҳурмат билан тилга олишади. Улар кўп мингкилограммчилар сафида туриб кунига эл хирмонига 150—170 килограммдан пахта тўкмоқдалар.

Бекобод районининг Дзержинский номли колхози 5-бригадасида ҳам терим авжида. Бу бригада аъзолари кунига 2 процентга етказиб пахта термоқдалар.

Б. ЯЛҒАШЕВ,
Ш. НАБИЕВ.

ПИСКЕНТДА БОНГ УРИШ КЕРАК!

«Пискент» совхози, 2-бўлимининг 12-бригадаси далалари. Катта йўлнинг икки томонидаги ғўза тупларида лўппи-лўппи бўлиб очилган «оқ олтин» дурдоналари кўзни қамаштиради. Лекин далада теримчилар кўринмайди. Дала шийпонида бригада бошлиғи Мусаддин Алаутдиновни учратиб:

— Теримчилар қаерда? — деб сўрадик.

— Ҳув нариги картада, — деб жавоб қилди у хотиржамлик билан.

— Шу кунгача йиллик план неча процент бажарилди?

— Э, нимасини айтасиз, теримчилар етишмаяпти. Ҳозиргача 18 тонна «оқ олтин» топширдик, мана шу хирмондагини ҳам топширсак планимиз 10 процентдан ошиб қолади.. Машиналар бир ишга тушиб кетса, бошқаларни қувиб ўтиб кетамиз, «яхши от кейин чопади» дейдиларку?!

Бригададаги ҳақиқий аҳвол билан танишгач ҳайратда қолдик. Табелчининг қўлидаги теримчилар рўйхатига назар ташлаганимизда 27 ишчидан 7—8 таси теримда иштирок этмаётганлиги маълум бўлди. 23 теримчидан фақат 7 киши кунлик нормасини бажарибди.

Бригаданинг Салтанат Рафиқова, Мулкия Мулазимова, Кумуш Алаутдинова каби 3—4 чевари 100 килограммдан ошириб пахта терибди. Муҳаррам Мирсоатова эса 27, Фикрия Алаутдинова 29, Адолат Мирзаева 44 килограммдан пахта терганлар, холос. 8 Эркак пахта теримида «қатнашган» бўлсада бирортаси ҳам кунлик нормани бажармаган. 8 киши терган пахта аранг 262 килограмм бўлибди. Ортиқбой Фозилов, Жасим Қурбонов, Алимбек Шохзодов сингари тоғни урса талқон қиладиган йигитлар «хўжа кўрсин»гагина пахта териб кун ўтказмоқдалар.

Графикда сентябрь ойи ичида бригада бўйича 35 процент пахта топширилиши керак. Лекин ана шундай бамайлихотирлик сабабли кунига йиллик планнинг 1 проценти атрофида пахта тайёрланиб, план 9 процент бажарилган.

Шу бўлимнинг Ҳ. Раимжонов бошлиқ бригадасида ҳам сусткашлик давом этаяпти. Бригададаги 26 теримчидан 11 киши кунлик нормани бажармайди.

Теримчилар рўйхатига тиркалган Саттор Жабборов, Сиддиқ Баҳромов, Абдулла Раҳмонов сингари азаматлар ҳалигача пайкал ичкарисига қадам қўйган эмаслар. 21 сентябрь куни бригадада 14 эркак «ғайрат билан ишлаб» жаъми 184 килограмм пахта терибди. Ваҳоланки шу куни бригаданинг чевар теримчиси Муяссар Тоирхонованинг бир ўзи 150 килограммдан ошириб хирмонга пахта тўккан.

Совхознинг 3-бўлимида ҳам суръат паст. Кунлик график бажарилмаётир. Бўлимда терим графигининг бажарилмаётганлигига пахтанинг очилмагани эмас, аксинча меҳнат интизоми бўшашиб кетганлиги сабаб бўлаётир.

Қолоқлик сабабини хаспўшлаш учун баҳона ахтараётган, кўсаклар яхши очилмаётир, деб важ қилаётган бўлим раҳбарлари йиғим-теримнинг кечикишига бефарқ қарашлари мумкинми ахир?!

«Коммунизм» колхозининг 3-бригадаси хирмонига келганимизда 8—9 норғил, азамат йигит паншаха ушлаб олиб бир уюм пахта атрофида ўймалашиб юришарди.

Наҳотки пахтани қуритиш учун шунча киши зарур бўлса?

Номигагина «далага чиқдингми, чиқдим» деб «хўжа кўрсин»га юрган бу сояпарварларнинг ҳақиқий иш жойи далада — кенг пахтазорда эмасми?

Бригадага 40 киши беркитилган. Лекин бир киши теримда бўлса, икки киши соя-салқинда юради. Ҳозирги долзарб кунларда 16 эркакдан фақат уч киши теримда иштирок этаяпти. Демак, 13 киши чет ишлар билан банд.

115 гектар ернинг ҳар гектаридан она-Ватанга пландаги 27 ўрнига 35 центнердан «оқ олтин» топшириш мажбуриятини олган бригададаги бундай аҳволни қандай баҳолаш мумкин.

Мирзали Жамоатов бошлиқ бригадада ҳам шундай ҳолни учратасиз. 60 теримчидан 12—15 киши кунлик нормасини бажаради, холос.

Хўш колхозда машина теримига тайёргарлик қандай бораётибди?

Биз 3-бригада далаларини айланиб юрганимизда колхоз раиси ўртоқ Т. Худойбердиев хирмон олдидаги картани кўрсатиб:

— Мана шу картанинг ҳосилини машинада терамиз, яхлит ер. «ХВС»лар тинмай ишлайолади, — деди.

Пайкалга бир қараган киши бу ернинг нима учун машина теримига ажратилганига ажабланади. Чунки ғўзадан кўпроқ ўти кўринади. Айрим ерларда ғовлаган ғўзалар ётиб қолган. Бу ерга машина эмас, одам ҳам кираолмайди.

Бу аҳволдан раис бироз мулзам бўлсада, олдини олиб:

—Ҳеч қиси йўқ, бир-икки кундан кейин дефолиацияни бошлаймиз, шундан сўнг барг билан бирга ўт ҳам йўқ бўлиб кетади, — деди.

Колхоздаги ана шундай аҳвол сабабли ўтган йили план бажарилмаган, ҳар гектар ердан бор-йўғи 16 центнердан ҳосил олинган эди. Афтидан, колхоз раҳбарлари мавсум охирида ер чизиб қолганликларини эсдан чиқарганга ўхшайдилар.

Бўлмаса колхоз кунига графикдаги 50 тонна ўрнига 30—35 тоннадан пахта топшириб, район хўжаликлари ичида охирги ўринлардан бирида бормиди?

Калинин номли колхозда 580 гектар ердаги ҳосил машиналарда териб олиниши керак. Бу ерда ҳам машиналар учун ажратилган карталарнинг кўпини бегона ўтлар босиб кетган. Қатор бригадаларда ҳалигача ўқариқлар текисланмаган, хирмон жойлар тайёр эмас. Агар, дарҳол бунинг олди олинмаса колхозда бу йил ҳам машина териш плани бажарилмай қолиши турган гап.

Пискент райони пахта териш ва тайёрлашда кечикиб қолмоқда. Йиғим-теримнинг дастлабки кунларида областда олдинги ўринлардан бирини эгаллаган пискентлик пахтакорлар пешқадамликни бой бериб қўймоқдалар.

Шундай экан район раҳбарлари (район партия комитетининг биринчи секретари И. Юнусов, район ижроия комитетининг раиси С. Воҳидов ўртоқлар) «ҳосилимиз мўл. мажбуриятимизни қоплайди» деб хотиржамланиш ўрнига, даладаги ҳосилни тезроқ нес-нобуд қилмай йиғиб олиш учун бутун куч ва мавжуд имкониятларни тўла сафарбар этишлари керак.

Т. ҚОСИМОВ,
районлараро «Машъал» газетасининг ходими.

Сиз суратда кўриб турган бу қиз Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхознинг чевар теримчиси. Мавсумда 15 минг килограмм пахта териш мажбуриятини олган ўртоқ Сулдона Вазирова кунига 170—180 килограммдан пахта териб дугоналарига ўрнак бўлаяпти.

М. Шевелев фотоси.

XXII съезд. Қанча ПАХТА тайёрланди

ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ

25 СЕНТЯБРГАЧА

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Ишлаб чиқариш бошқармалари	Бир кунда	Мавсум бошидан бери	Машина терими: Бир кунда	Машина терими: Мавсум бошидан бери	Коп-қаноrсиз ташиш	Ғўза баргларини тўктириш
Чирчиқ	1,29	18,26	0,84	2,72	20,6	47,8
Тошкент	2,15	27,00	0,27	0.27	37,1	34,6
Янгийўл	2,03	23,63	1,72	5,95	25,1	54,0
Сирдарё	1,00	9,89	0,73	2,62	12,5	39,1
Янгиер	1.05	12,59	0,41	1,49	15,0	40,0
Районлар						
Юқори Чирчиқ	2,78	36,92	0,40	0,40	30,2	133,0
Оржоникидзе	2,01	25,51	0,27	0,27	36,0	34,6
Қуйи Чирчиқ	3,39	23,17	5,33	19,85	21,0	59,1
Ўрта Чирчиқ	1,84	23,02	2,00	7,17	24,5	66,4
Чиноз	1,74	22,36	0,59	1,65	29,1	45,1
Янгийўл	1,48	20,00	0,23	0,23	22,8	41,1
Пискент	1,03	19,48	0,03	0,81	20,4	48,6
Бўка	1,10	16,83	0,56	1,20	22,9	37,5
Бекобод	1,10	14,94	0,48	0,60	16,8	22,0
Оққўрғон	0,95	13,17	0,40	0,86	14,8	37,9
Комсомол	0,99	11,61	0,41	1,96	12,5	32,3
Янгиер	1,01	10,56	0,36	2,16	13,4	52,4
Сирдарё	1,16	10,51	1,00	3,40	12,7	42,6
Гулистон	0,70	6,72	0,70	2,21	8,2	47,0
Область бўйича	1,35	16,42	0,83	2,84	18,9	44,1

ҲАММА ҲОСИЛ МАШИНАДА ТЕРИЛАДИ

Жонажон партиямиз Марказий Комитетининг март Пленуми қарорлари бригадамиз аъзоларини астойдил меҳнат қилишга руҳлантирди. Сифатли тайёрланган ерларга чигитни кўнгилдагидек экиб олганлигимиз, ғўза парваришини ёз бўйи юқори агротехника қоидаларига амал қилиб ўтказганлигимиз туфайли барча майдонларда мўлжалдаги ҳосилни етиштирдик.

Бригадамиз аъзолари баҳор кезида гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» кўтарамиз, деб аҳд қилишган эди. Олтин куз келиб ҳосил тарозига тушадиган паллада илгариги мўлжал камроқ кўриниб қолди. Биз украиналик машҳур деҳқон ўртоқ Н. Г. Загладанинг «Ғаллакорлик шарафини қадрланг!» сарлавҳали мақоласини ўқиганимиздан сўнг «Пахтакорлик шарафини қадрлаймиз» деган шиорни ўртага ташладик. Бизнинг орамизда ишёқмас, дангасаларга ўрин йўқ. Ҳамма бир киши учун, бир киши ҳамма учун жавоб беради. Шунинг учун ҳам ўз кучимизга, ҳосилимизнинг чўғига қараб илгариги 35 ўрнига гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» кўтаришга жазм қилдик.

Шуни айтишим керакки, мен ўтган йили Вревскийдаги механик-ҳайдовчилар тайёрлайдиган курсда ўқиб, ҳунар ўргандим. Ўша йилнёқ «зангори кема» билан пахтазорни кездим. Эл хирмонига мавсумда 112 тонна пахта тўкдим. Бу албатта мени қаноатлантира олмас эди. Бу йилги аҳдим бошқача. 41 гектар ернинг ҳосилини фақат машинада теришни планлаштирганмиз. Менинг мавсумда «ХВС-1,2» бункеридан прицепларга тўкадиган пахтам 160 тоннага етади.

Агрегатим шай. Барча пахта майдонлари сифатли дефолиация қилиниб, ғўза барглари тўктирилди. Ҳозир даламизни кезсангиз гўё бу ерга тизза бўйи қор ёққанми дейсиз. Ҳаммаёқ оппоқ. Машина теримини бошлаб юбордим. Дастлабки куни икки тоннадан ошди. Энди суръатга-суръат қўшилаберади. Бригадамиз албатта ўз мақсадига етади.

Ғанима ИСМОИЛОВА,
Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон» колхозининг бригада бошлиғи, механик-ҳайдовчи.

Чет элларда нима гап

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бурчи замон талабига амал қилишдир

НЬЮ-ЙОРК, 22 сентябрь. (ТАСС). СССР ҳукуматининг топшириғига биноан СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико «Қуролсизланишнинг иқтисодий программаси» сарлавҳали моддани ҳамма давлатлар ва халқлар учун катта аҳамиятга эга бўлган мустақил ва ошиғич масала сифатида кун тартибига киритишни сўраб Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси XVII сессиясининг раисига мурожаат қилди.

Тушунтириш хатида шу нарса кўрсатиб ўтиладики, тинчликсевар халқларнинг ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга ошириш учун, бемаъниликдан иборат зўр бериб қуролланишни тўхтатиш ва халқаро кескинликни юмшатиш учун олиб борадиган кураши қуролсизланишнинг иқтисодий программасини халқаро турмушда биринчи ўринга чиқариб қўйди.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ёппасига қуролсизланиш ва тинчлик учун курашга бағишланиб Москвада ўтказилган жаҳон конгрессида 1962 йил 10 июлда нутқ сўзлаб, дейилади сўнгра тушунтириш хатида, ҳозирги вақтда зўр бериб қуролланишнинг таги йўқ чуқурига ташланаётган кўп миллиардли маблағ ва ресурслар тинчлик, яхши натижа берадиган мақсадларга сарфланганида жаҳондаги ҳамма мамлакатлар ўзларининг иқтисодий ривожланишлари учун жуда катта имкониятлар олишлари мумкинлигини кўрсатиб берди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бурчи шуки, у замон талабига амал қилиши керак ва, ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида шартнома тузилишини кутиб турмай, қуролсизланишнинг иқтисодий программасини ўзига байроқ қилиб олиб, бу йўлда кенг иш бошлаб юбориши керак. Умумий мулоҳазалар билан чекланмай, ёппасига ва батамом қуролсизланиш шароитида турли мамлакатларнинг иқтисодий ривожланиши истиқболларини конкрет равишда ишлаб чиқиш зарур.

Тушунтириш хатига «Қуролсизланиш натижасида бўшаб қоладиган маблағлар ва ресурсларни тинчлик эҳтиёжигагина сарфлаш тўғрисида декларация» лойиҳаси илова қилинган.

Бундан уч йил муқаддам, дейилади декларация лойиҳасида Совет Иттифоқининг ташаббуси билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида қарор қабул қилган эди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан тузилган 18 давлат комитети ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисидаги шартнома лойиҳасини Женевада муҳокама қилди. Комитет қатнашчилари бўлган давлатларнинг кўпчилиги шартнома тузиш кераклигини айтган бўлса ҳам, бироқ ижобий қарорга келинмади.

Аммо зўр бериб қуролланиш давом этмоқда. Ё ёппасига батамом қуролсизланиш ва бузилмас тинчлик вужудга келтириш, ёки зўр бериб қуролланишни кучайтириш ва жаҳоннинг ҳалокатли термоядро урушига дучор бўлиши — халқларнинг олдида мана шу икки йўл турибди.

Жаҳон тепасида пайдо бўлган хатарни даф қилиш учун ҳали ҳам вақт бор. Жаҳон халқлари ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисидаги ўз программасини, дўстлик ва хўжалик ишида тинч ҳамкорлик қилиш программасини зўр бериб қуролланишни кучайтириш планларига, уруш ва агрессия планларига қарама-қарши қилиб қўйишлари мумкин ва лозим.

Ёппасига ва батамом қуролсизланиш, дейилади декларация лойиҳасида, давлатлар ва халқларни ҳарбий харажатларнинг оғир юкидан халос қилган бўлур эди, ҳозирги вақтда ҳарбий мақсадларга сарфланаётган 120 миллиард доллар чамаси маблағдан инсониятнинг энг зарур эҳтиёжларини қондирмоқ учун ҳар йил қўшимча равишда фойдаланишга имкон берган бўлур эди. Қуролсизланиш амалга оширилганида давлатлар 25 йил ичида ҳаммаси бўлиб, 3000 миллиард долларлик манфаат кўрган бўлар эдилар. Бу маблағни бутун ер юзида инсон меҳнати билан шу дамгача вужудга келтирилган бойликларнинг умумий қийматига тенг дейиш мумкин. Ҳозирги вақтда ҳар хил қурол-яроғлар, ҳарбий кийимлар ва стратегия запаслари тариқасида ўлик мол бўлиб ётган жуда кўп миқдордаги маблағларни ҳам тинч хўжалик эҳтиёжларига ва халқларнинг турмушини яхшилашга сарфлаш мумкин бўлиб қолади, шунингдек армияларда ва ҳарбий саноатда банд бўлиб турган 10 миллионлаб кишиларнинг билим ва кучларидан тинч турмуш учун фойдаланиш мумкин бўлиб қолади.

Давлатларнинг ҳозирги вақтда ҳарбий мақсадларда фойдаланаётган маблағлари ва ресурсларини, дейилади декларация лойиҳасида, ҳамма мамлакатларнинг халқ хўжалигига ҳеч бир зарар етказмай, уларнинг бахт-саодатини таъминлайдиган қилиб, тинчлик мақсадлари йўлида ишлатиш мумкин бўлиб қолади ҳамда ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга оширишга ўтиш давридаги проблемаларнинг ҳаммаси тегишли миллий ва халқаро чоралар ёрдами билан ҳал қилиниши мумкин.

Декларацияда конкрет мисоллар келтирилиб, қуролсизланиш натижасида ҳамма мамлакатлар нақадар катта манфаат кўришлари мумкинлиги айтиб ўтилади. Бу айтилган ишларнинг лойиҳалари, дейилади декларацияда, хом ҳаёл эмас, реал лойиҳалардир. Бу лойиҳаларни атоқли олимлар фан ва техниканинг кейинги муваффақиятларини ҳисобга олиб, ишлаб чиққанлар. Бу лойиҳаларининг амалга оширилиши жаҳондаги ҳозирги қолоқ районларнинг иқтисодий ва маданий қиёфасини тубдан ўзгартиб юборади.

Бош Ассамблея шу айтилганларни ҳисобга олиб ҳамда тинчлик ва тинч-тотув яшашнинг юксак идеяларига амал қилиб, ҳамма давлатларнинг ҳукуматларига ёппасига ва батамом қуролсизланишга мумкин қадар тезроқ эришмоқ учун ўзларининг куч ва ғайратларини кўпайтиришга қатъий равишда чақириб, **тантанали мурожаат** қилади, ҳамма давлатларни ушбу декларациянинг мақсадларини амалга оширишга **чақиради,** бош секретарь вазифасини бажарувчи, ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида шартнома тузилишини кутиб турмай, Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги иқтисодий жиҳатдан кам тараққий этган мамлакатларнинг иқтисодий қолоқлигини ёппасига ва батамом қуролсизланиш натижасида бўшаб қоладиган маблағларнинг бир қисмини сарфлаб тугатиш мақсадида шу мамлакатларга ёрдамлашишнинг халқаро программасини ишлаб чиқиш ҳақида ҳозирнинг ўзидаёқ мазкур мамлакатларнинг ҳукуматлари билан зарур консультациялар ўтказиш ва шу программани Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг навбатдаги XVIII сессияси муҳокамасига тақдим этиш **вазифасини топширади,** ақл-идрок ва адолат принципларининг тантана қилишига, урушларни жамият ҳаётидан абадий чиқариб юборадиган шарт-шароитнинг бутун дунёда қарор топишига ҳамда одамларнинг кўп авлодлари вужудга келтирган жуда катта маблағларни ютиб юбораётган зўр бериб қуролланишнинг ўрнини ер юзида фароғатли ҳаёт вужудга келтириш ишида халқларнинг кенг ва самарали ҳамкорлиги олади деб қаттиқ ишонади».

Аргентинадаги аҳвол

БУЭНОС-АЙРЕС, 24 сентябрь. (ТАСС). Аргентинада бир ҳафта давом этган сиёсий кризис тамом бўлди. Буэнос-Айресда генерал Онганиа қўшинлари ғалаба қозонди. Бош штабнинг собиқ бошлиғи генерал Лабайру ва қуруқликдаги қўшинлар қўмондони генерал Лорио қамоққа олинди. Армиянинг 77 офицери ҳам қамоққа олинди. Буларнинг ҳаммаси ҳарбий трибунал судига берилади.

Президент Хосе Мариа Гидо мамлакатдаги энг йирик ҳарбий база Кампо-де-Майо командири генерал Онганиани вақтинча Аргентина қуруқликдаги қўшинларининг қўмондони қилиб тайинлади. Гидо баёнот бериб, унда айтдики, «пойтахт районида, шунингдек мамлакат территориясининг катта қисмида ҳарбий ҳаракатлар тўхтатилди» ва «аҳволни контроль қилаётган қуролли кучлар унинг ҳукуматига бўйсунмоқда». Президент жуда яқин вақт ичида мамлакатда сайловлар ўтказилажагини ҳам айтди.

ҚУЛИ ГУЛ КИШИЛАР

ОРТИҚ ФАЙЗУЛЛАЕВ УСТАХОНАСИДА

Ўзбекистон кўчаси бўйлаб бораверишда кичик бир муюлиш келади. Шу ерда Тошкент бадиий буюмлар ишлаб чиқариш фабрикаси жойлашган. Биз ана шу фабриканинг ҳовлисидан ўтиб, кенг ва ёруғ устахонага кирдик. Узун стол ёнида ҳамда махсус ўрнатилган дастгоҳларда усталар иш билан машғул.

Устахонада жуда кўп тайёр моллар, уй-рўзғорда ишлатиладиган ярим фабрикат маҳсулотлари, андозалар, суяк парчалари, искана, циркуль, пармалаш машинаси каби оддий иш асбобларига кўзимиз тушди. Буларнинг ҳаммаси бу ерда ёғоч ва суяклардан ҳар хил нарсалар ишланишидан гувоҳлик беради...

Маълумки, жуда қадим замонлардан бери ўймакорлик санъати ўзбек халқининг ҳунари бўлиб келган. Ёнғоқ, чинор, қайрағоч, тол ёғочларидан моҳир санъаткор усталар қўлида ажойиб буюмлар яралган. Жимжимадор безакли, ўйиб нақш ва гуллар солинган эшиклар, кўпқиррали чиройли столчалар, сандиқчалар, шунингдек халқ чолғу асбоблари ва бошқа маиший буюмлар қадимдан ана шу ўймакорлик санъати асарларидир.

Суякдан бадиий безаклар ясалишининг ўз йўл ва усуллари бор. Бу ҳунар Ўзбекистонда жуда ёш, эндигина ривожланаётган соҳа ҳисобланади. Бу биринчи марта Тошкент бадиий буюмлар ишлаб чиқариш фабрикасида чинакамига тадбиқ этилмоқда.

Бу ишнинг ташкилотчиларидан бири ёш рассом Ортиқ Файзуллаевдир. 30 ёшларга ҳам бормаган қўли гул йигитнинг ўзига хос ижодий биографияси бор.

Амалий санъатнинг зўр ихлосманди О. Файзуллаев ўз тенгқурлари қаторида дастлаб пионерлар саройида, сўнгра Тошкентдаги бадиий билим юртида шуғулланди ва истеъдодини шакллантирди.

Кейинги беш йил ичида Ортиқ Файзуллаев бир неча марта республика ва Бутуниттифоқ амалий санъат кўргазмаларида ўз асарлари билан қатнашди. Совет Иттифоқидаги йирик музейларнинг амалий санъат экспозициялари орасида бу ажойиб ижодкорнинг асарлари ҳам муносиб ўрин олган.

Ленинграддаги СССР халқлари этнографияси музейининг «Ўзбекистон амалий санъати» бўлимида бошқа ўзбек авторлари қаторида О. Файзуллаев томонидан нақш солиниб ишланган кўп қиррали столча, папирос қутиси ҳам қўйилган.

Бундан уч йил муқаддам О. Файзуллаев бир группа ёш усталар билан ҳамкорликда тўрт табақали ширма ва катта тош ойна учун «Панжара» усулида ажойиб кунградор безаклар ишлади. Булар ҳунарманддан ғоят нозиклик ва зўр маҳорат талаб қилади. Негаки, бунда ёғочларни бир-бирига елим ва мих ишлатмай, тирноққа ўрнатиб мустаҳкамлаш керак.

Яқинда Ўзбекистон амалий санъат усталарининг 38 вакили қаторида О. Файзуллаев ҳам Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг кумуш медали билан тақдирланди. Бу — ёш амалий санъат устасининг катта ютуғидир.

Ёш санъаткор кейинги йилларда суякдан бадиий безаклар ясаш устида жиддий иш олиб бормоқда. Бу соҳада О. Файзуллаев Киевда украин санъат усталаридан кўп нарса ўрганди ва Тошкентда суякдан безаклар ишлаш цехини ташкил этди.

Бу ерда оддий мол суяги моҳир уста қўлида ажойиб санъат асарига айланади. Буни кейинги пайтда Тошкент бадиий буюмлар ишлаб чиқариш фабрикасида Ортиқ Файзуллаев ва унинг ҳамкасблари томонидан бажарилаётган маҳсулотлардан яққол билиб олиш осон. Қўли гул усталар ишлаган «Чўпон», «Яккама-якка олишув», «Ўзбек рақси» каби асарлар фикримизнинг далилидир.

Шу кунларда Ортиқ Файзуллаев ва унинг касбдошлари янги асарлар устида қизғин иш олиб бормоқдалар.

О. АПУХТИН.

Суратларда: 1. Рассом О. Файзуллаев иш устида. 2. Санъаткор ишлаган «Ўзбек рақси» асари.

Медицина темасида савол-жавоблар

Табиий-илмий билимларни пропаганда қилувчи музей ходимлари Октябрь районидаги «Чақар» маҳалласида «Медицина динга қарши курашда» деган темада илмий-атеистик кеча ўтказдилар.

Кечада 6-шаҳар касалхонасининг врачларидан Д. Х. Абдуҳакимов, Б. Абдураҳмонова, А. Шварцман, М. Левчук ҳамда республикада хизмат кўрсатган врач, медицина фанлари кандидати З. Омонов ўртоқлар қатнашдилар. Улар нима учун кишининг оғзи қийшайиб қолади, гипертония касаллиги қандай пайдо бўлади ва унинг олдини олиш мумкинми, ошқозон касаллигига қарши кураш, суннат тўйи ва унинг зарарли оқибатлари, бош оғриғини даволаш ҳақида берилган бир неча саволларга мисоллар билан атрофлича жавоб қайтардилар. Кеча охирида унинг қатнашчилари учун ҳужжатли фильм кўрсатилди.

В. ОБИДОВ.

ИККИ ЮРАКЛИК ИТ

Одатдаги дек, эрталаб соат 10 да операция хонасида ҳамма нарса тахт бўлган эди. Катта сариқ ит — Гришка столда ётарди. Шу ерда унинг ёнида кичкина кучук ҳам бор. Бу кучук Гришкага ўз юрагини бериши керак. Чиндан ҳам шундай.

Владимир Демихов операция қиларди. У ўзининг юрак, ўпка, жигар, бошни кўчириб бошқа ерга қўйиш тажрибалари билан машҳур.

Кўкрак қафасидан юрак олинди. Лабораторияда биринчи марта ишлаб чиқилган янги метод бўйича, кичкина кучукнинг юрагини бошқа организмга кўчириб шу заҳоти томирларга улаб қўйишди. Шундан сўнг Гришкада иккита юрак урабошлади...

Иккинчи юрак организмдаги қон айланишга ёрдамлашиб туриш вазифасининг бир қисмини ўз устига олди. Операциядан кейинги дастлабки кунларда юрак жуда тўғри ҳаракатда бўлмади, минутига эллик мартагача қисқарди. Наркоз таъсиридан ҳали батамом қутилмаган Гришка бўшашиб, ланж бўлиб хонада юрарди. Тезда у ўзини тутиб олди. Янги юракнинг уриши тезлашди, эгри электрокардиограммалар нормал кўринишга эга бўлди. Яна бир неча кундан кейин тикилган иплар олингач, Гришка аввалгидек бардам ва ҳаракатчан бўлди: лаборатория ходимларига эркаланиб, танишларни кўрса қувонади.

Врачлар итнинг аҳволини кузатиб бордилар: унинг кайфияти, иштаҳаси, атрофидаги шароит билан муносабати, ҳарорати, нафас олишини текшириб турдилар. Кўчириб уланган юракнинг кунига бир неча марта пульсини эшитиб кўрдилар.

Ит чопганда, юрганда ўзининг юраги ҳам, кўчириб уланган юрак ҳам тез-тез урарди. Айниқса, ўз юрагининг ритми тез ўзгарарди. Ташқи таъсир унинг фаолиятида тезда акс этарди. Тинч ҳолатда юрак секинроқ ишларди.

Операциянинг 57-куни кўчириб ўрнатилган юракнинг электрокардиограммаси бирдан кескин ўзгарди. Бу эҳтимол, кўп жисмоний ҳаракатдан бўлгандир. Шу куни Гришка кўп ўйнаб, ҳовлида роса чопган эди. Кечга яқин электрокардиограмма яна нормал ҳолга келди.

НЕРВСИЗ ЮРАК

Итнинг янги юраги соат механизмидек яхши ишларди. Юрак уриши аниқ ва бир хилда эди. Нерв алоқаларини сақлаган ўзининг юраги эса бир хил урмасди.

Бунинг сабаби, таъсирларни ўтказишда фарқ борлигидадир. Одатда сигналлар марказий нерв системасидан юракка тез, токнинг электр симидаги ҳаракатидек, боради. Нервдан узилган юракка эса сигналлар қон орқали бир мунча секин ўтади. Нервлардан маҳрум бўлган кўчириб уланган юрак марказий нерв системасидан келадиган бевосита импульсларни сезмайди, қон орқали ўтадиган химиявий таъсирларга бўйсунсада, ташқи муҳит таъсирига кам берилади.

Академик Иван Павлов биринчи бўлиб миядан юракка келадиган нервларни кесиб қўйиш ёмон оқибатларга олиб келмайдигина эмас, балки юрак мускулини зўр бериб ишлашга мажбур қилишини исботлаган эди.

Шундай фикр туғилади: юракка борадиган нервларни кесиб ташлаб одамларни юрак неврозларидан қутқариш мумкин эмасмикин?

Демихов тажрибалари бу йўналишдаги жуда кўп тахминлар учун жавоб топишга имкон беради.

ТАЖРИБАЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Кўпчилик тадқиқотчилар бир организмнинг ўзида у жойдан бу жойга кўчирилган орган, бошқа организмдан олинган органга қараганда яхши яшайдиган бўлади, деб ҳисоблайдилар. Гришка устида қилиб кўрилган тажрибалар натижаси дунё фанида мақбул топилган бу қоидани инкор этади. Ҳамманинг фикрига кўра бошқа организмдан кўчирилган тўқима ва органларнинг ўлимига сабаб бўладиган бундай биологик келишмовчилик одатда операциядан кейинги бир ой давомида ривожланади. Гришкада бу фикр тасдиқланмади. Бундан кейинги тажрибалар бу ҳол фақат Гришкада учрадими ёки ҳақиқатан шундаймн эканлигини кўрсатади.

Бундан 12 йил аввал совет олими Владимир Демихов юракнинг тузалмас касалликларини тузатишнинг медицина тарихида биринчи бўлиб янги хирургик йўлини таклиф қилганлиги ҳақидаги хабарни бутун дунё эшитган эди. Ўша вақтда кўчириб уланган юрак билан ҳайвон 32 кун яшаган эди. Кўп олимлар ўшанда бундан ортиқ муддат яшаб бўлмайди деб ўйлаган эдилар.

Гришка бўлса икки юрак билан 3 ойдан бери яшамоқда. Бу тажриба Демихов лабораториясида олиб борилаётган илмий тадқиқотларнинг гултожидир. Тажрибалар ичида бу бир мунча муваффақиятли чиққани бўлди. Бу тажриба бегона юрак организмда ҳақиқий юракдек яхши, ҳатто ундан ҳам дуруст ишлаши мумкинлигини кўрсатди. Тажриба ҳозир практикада кенг қўлланилаётган сунъий органлар ўрнига тирилтирилган органлардан вақтинча бўлса-да, фойдаланиб туриш тўғрисидаги фикрнинг тўғрилигини исботлади. Сунъий юрак ва ўпкалар ҳозирча ҳаётга бир неча соат ёрдамлашиб туришга қодир. Кўчириб уланган органлар эса ойлар ва эҳтимол, ундан ҳам кўп вақтгача ўлимни чекинтириб туради.

Демихов юракни батамом алмаштириш операцияларини кўп қилган. Лекин бу ҳолларда тажриба қилиб кўрилаётган ҳайвонларнинг умри иккинчи юракни кўчириб ўрнатилганда бўлганидек узоққа чўзилмаган. Бироқ бу йўлда ҳам тадқиқотлар давом эттирилади.

Анна МИРЛИС,
АПН мухбири.

ОБУНАЧИЛАР КЎП

Шу кунларда Тошкент шаҳар «Союзпечать» биноси ва почта бўлимлари одамлар билан одатдан ташқари гавжум. Почта ходимлари марказий, республика ва область газета ва журналларининг қадрдон обуначилари хизматида. Обуначилар орасида кекса газетхон Павел Михайлович Кубашевни учратдик.

— Биз, кексалар фаровон ҳаёт лаззатидан баҳраманд бўлиб яшаяпмиз, — дейди у. — Қорнимиз тўқ, кийимимиз бут. Эртаги кун учун ташвишимиз йўқ. Бугун пенсиямни олибоқ, шу ерга келдим. Ўзимга ва хотинимга «Правда», «Известия», «Правда Востока» газеталари ва «Крокодил» ҳамда «Работница» журналларига обуна бўлмоқчиман.

Кетма-кет И. М. Микитон, Р. Тешабоева, М. Ниёзов, И. Н. Погорелина сингари ўнлаб газетхонлар ҳам бир неча номдаги газета ва журналларга обуна бўладилар.

Шаҳардаги 66 та алоқа бўлимининг ҳаммасида газета ва журналларга 1963 йил учун обуна қабул қилиш уюшқоқлик билан бошланди. Дастлабки ўн беш кун ичида шаҳарликлардан 44 минг 968 нусха газета ва 2870 та журналга обуна қабул қилинди.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
республика «Союзпечать»ининг старший инструктори.

ҲАВО НЕГА СОВУДИ?

Кейинги кунларда Ўзбекистон аҳолиси ҳаво кескин совуганлигининг гувоҳи бўлдилар. Ҳавонинг температураси бирдан 12—14 даража пасайди. 21 сентябрда бу йили биринчи марта Тошкент областида ернинг юзаси музлади. Бу ҳол Арктика ҳавзасининг ғарбий районларидан совуқ ҳаво оқимларининг келиши туфайли бўлди. Ғарбий Сибирдан келган янада совуқ ҳаво куннинг исишини тўхтатиб қўйди. Натижада 23-24 сентябрь кунлари температура яна пасайди. Шу кунлари Тошкент областининг деярлик ҳамма гидрометеорология станциялари ернинг юзаси музлаганлигини қайд қилдилар. Бир қатор районларда эса ҳавонинг ҳам бироз музлаганлиги кузатилди.

Сентябрь ойида ҳавонинг бундай совуши илгари учраганми? Кўп йиллик архив материалларининг анализи шуни кўрсатадики, сентябрнинг учинчи ўн кунлигида ҳаво кўпинча совуган. Бироқ ернинг музлаши жуда кам учраган. Тошкент областида ҳавонинг музлаши эса деярлик бўлмаган. Сентябрнинг шу вақтида Тошкент шаҳрида биринчи марта ҳарорат 0 даражага тушди. Ҳавонинг бу совуши Ўрта Осиёнинг катта районларини қамраб олганлиги билан характерли бўлди.

Кейинги кунларда ҳарорат кўтарилиб, ёғингарчилик бўлмаслиги кутилади.

А. ТАГИРЗЯНОВ,
Тошкент об-ҳаво бюросининг бошлиғи.

МАКТАБДА МАДАНИЯТ УНИВЕРСИТЕТИ

Яқинда Октябрь районидаги 141-мактабда ташкил қилинган маданият университети ўз машғулотларини бошлади. «Болаларни мактабда ва уйда тарбиялаш ҳақида» биринчи лекцияни республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи, пенсионер Аъзамхон Усмонов ўқиди. Мазмунли суҳбатдан йиғилганлар кўп нарса ўргандилар.

Маданият университети машғулотлари 1 йилга мўлжалланган бўлиб, унга «Оқлон»; «Зарбдор» маҳаллаларининг хотин-қизлари қатнашадилар.

Университетга химия фанлари доктори ўртоқ Ҳ. Усмонов раҳбарлик қилмоқда.

Н. ОМОНОВА.

Телевизор

26 СЕНТЯБРДА

Ўзбек тилида: 18.30 — **Қизил галстук** телевизион журнали, 19.25 — **Телевизион янгиликлар,** 19.40 — **Нартух** (телевизион очерк).

Рус тилида: 20.10 — **Пахтакор командаси студиямизда,** 20.40 — **Телевизион янгиликлар,** 20.55 **Халқаро кундалик,** 21.25 — **Интернационал музикасининг** автори **Пьер Дегейтер** вафот этган куннинг 30 йиллиги муносабати билан **Революция гимни** деган эшиттириш, 21.40 — **Баҳор** совуқлари номли бадиий фильм.

27 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.30 — **Будь готов** телевизион журнали, 19.10— **Телевизион янгиликлар,** 19.25 — **Фан ва техника** киножурнали, 19.35 — **Ёшлар клуби,** 20.15 — **Сўна** номли бадиий фильм.

Ўзбек тилида: 21.45 — **Азия и Африка сегодня** журнали саҳифаларида, 22.05 — **Телевизион янгиликлар,** 22.20 — **Очиқ гап** (Е. Ксендзова асари асосида телеспектакль).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.50 — **Тошкент янгиликлари,** 20.05 — **Тоғдан ёпирилган куч** номли бадиий фильм.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА 26/IX да **Коппелия,** 27/IX да **Кашмир қиссаси.**

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Причал йўли — «ВАТАН» (эрталаб соат 11-45 минутда, кундуз 1 яримда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Кўр ўғли (эрталаб соат 10 да), **Севги қиссаси** (кундуз ва кечқурун) — «ВАТАН».

Жарликдан сакраш — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Чақириқ (икки серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Симледаги севги — «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Одиссей саёҳатлари — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Қир ва чангалзор — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8, 9-30 да)

Жарликдан сакраш — «ВАТАН», НАВОИЙ номли.

Причал йўли — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қир ва чангалзор (кеч соат 8 да), **Кўнгил чорлайди** (кеч соат 9-30 да) — КАФАНОВ номли.

Профессор Мамлок — ТЕЛЬМАН номли.

Серқуёш води серенадаси — «ПОБЕДА», «ШАРҚ» (кеч соат 9-30 да).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
28 сентябрдан
ҚИШКИ МАВСУМ
ОЧИЛАДИ
РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Константин Берман** ва қизиқчилар группасининг иштироки билан
„Қувноқлар цирки"
деган томоша.
Томошалар кеч соат 7 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.
30 сентябрда **3 марта томоша** кўрсатилади (кундуз соат 1, 3 ва кеч 7 яримда).

Спорт

КУРАШ КЕСКИН БЎЛАДИ

Салкам беш ой давом этган мамлакат футбол чемпионатининг дастлабки босқичи тугади. 220 матч ўйналди. Бу учрашувлар 12 паҳлавон командани аниқлаб берди. Хўш, улар кимлар ва қандай запас очколар билан финалга келдилар. Жадвални кўрайлик:

	очко	тўплар
ЦСКА	14	13—5
«Динамо» К.	14	18—13
«Динамо» Тб.	13	14—7
«Динамо» М.	13	14—9
«Спартак» М.	10	14—14
«Шахтёр»	10	12—12
СКА	9	14—16
«Пахтакор»	9	12—16
«Нефтяник»	8	8—16
«Торпедо» М.	7	11—11
«Молдова»	7	11—16
«Зенит»	6	10—16

Кўринадики, финалчилар орасида Москванинг тажрибали «Локомотив» командаси, Ереваннинг ниоқ ва жўшқин спартакчилари, мустаҳкам ҳимояси билан машҳур, иродали «Авангард» футболчилари, «Беларусь» спортчилари йўқ. Улар шиддатли жангларга тоб беролмай олтин медаль учун курашиш ҳуқуқидан маҳрум бўлиб, доғда қолдилар. «Қайрат» финалга Ростов-Доннинг Армия спорт клуби—командаси билан тенг очко (20) тўплаб келди-ю, уни тўплар айирмасигина «хафа қилди». Энди қозоқ футболчилари «А» классида қолиш учун курашишга мажбур.

Финалчилар орасида кучсиз коллективлар йўқ. Шунинг учун эндиги жанглар ғоят кескинлик билан ўтади ва олтин, кумуш, бронза медаллари қайси командаларга тегишини ҳал қилиб беради. «Пахтакор» энди мамлакат чемпиони Киев динамочилари, машҳур ЦСКА футболчилари, икки марта СССР кубогини қўлга киритган «Шахтёр» командаси, кўп йиллик курашларда синалган СКА, «Зенит», «Молдова» билан беллашади.

Биринчи финал ўйин «Пахтакор» учун доимо «хавфли» бўлиб келган «Зенит» билан ўтказилади. Учрашув 30 сентябрда Тошкентда бўлади.

ОЧИҚ ГИЛАМ УСТИДА

Классик кураш бўйича Тошкент шаҳар биринчилиги мусобақаси 4 кун давом этди. Мусобақаларда «Динамо», «Локомотив», «Меҳнат», «Спартак», «Меҳнат резервлари» ва Физкультура институти командаларининг энг кучли курашчилари билан бирга Олмаота, Куйбишев, Свердловск ҳамда Кентау шаҳарларидан келган спортчилар ҳам қатнашди.

Ўз вазн категориялари бўйича Г. Ли, С. Сайдаҳмедов, А. Пастухов, Ф. Федоров, В. Егоров, В. Саражан (ҳаммаси Тошкент), Г. Черних (Куйбишев) ва Н. Мохин (Свердловск) ғолиб чиқиб, 1962 йилги Тошкент чемпиони номини олдилар.

Л. ПЬЯНЦЕВ.

ОБ-ҲАВО

Бугун Тошкент шаҳрида ва Тошкент областида ҳаво очиқ бўлади. Эрталаб Тошкентда 2—4 даража, областда 0—4 даража иссиқ бўлади, ер юзаси бироз музлайди. Кундузи Тошкентда 18—20, областда 17—21 даража иссиқ бўлади.

ТОШКЕНТ ОБ-ҲАВО БЮРОСИ.

ФЕЛЬЕТОН

МАНСУРОВНИНГ „ТОҒА"СИ

Нима дейсизки, Юнусободда тиш қўядиган ва даволайдиган лаборатория очилармиш: ҳамманинг оғзида шу гап. Қишлоқ меҳнаткашлари бундан жуда қувонишди.

Рост экан. Ниҳоят, шу йилнинг 16-май куни лаборатория жуда тантанали суратда ишга туширилди. Бу маросимда лаборатория аҳолига намунали хизмат қилиши, унинг истиқболлари ҳақида узундан-узоқ нутқлар сўзланди.

Лаборатория бошлиқлари эса роса оғиз кўпиртиришди:

— Ундай қилодурмиз, бундай қилодурмиз...

Эртасига қишлоқда «Қосимовнинг уйида дўхтурхона очилибди, оғриқ тишларни тузатармиш, янгиларини қўйиб берармиш» деган хабар тарқалди.

Дарҳақиқат, тиш лабораторияси текин даромадни қўмсаб юрган М. Қосимовнинг уйида очилди. Асбоб-ускуналар билан жиҳозланди.

Лабораторияга дурустроқ одам топилмагандек қаллобликни эзиб, сув қилиб ичиб юборган М. Ёқубов деган учар мудир қилиб тайинланди. Ёқубов ўз чирмандасига ўйнайдиган кишиларни қидира бошлади. Шунда унинг ёдига Мухам Икромов тушиб қолди.

— Менда ишлайсизми?

— Кошкийди, хўжайин. Шундан сўнг мудир уни имтиҳон қилиб кўрди:

— Одамнинг оғзида нечта тиши бор?

— Айтиб берсалар билиб оламанда, хўжайин.

— Баракалла, зеҳнингиз дуруст. Хўш, оғриган тишни тузата оласизми?

— Ўргатадиларда, хўжайин. Яқинда техникумнинг сиртқи бўлимига кирдим, унча-мунча тушунчам ҳам бор.

— Яхши, — деди Ёқубов, — виқор билан, — сизни тиш техниги қилиб қабул қиламан. Битта-иккита беморнинг тишини чала суғурсангиз, ҳеч қиси йўқ, ўрганиб кетасиз.

Қарабсизки, «тиш техниги» ҳам тайёр. Район соғлиқни сақлаш бўлимининг собиқ мудири ўртоқ Зарипов «тиш техниги қилиб тайинлансин» деб буйруқ бериб юбордилар. Иш юришиб кетди. Икромов мудирнинг атрофида гирдикапалак. Ёқубов ҳам эриб кетди. Бир куни янги «техник»ни чақириб деди:

— Менга қаранг, сизни врач қилмоқчимиз, қалай? — деди илжайиб.

— Қуллуқ, хўжайин, қуллуқ. Биз ҳам яхшиликни биладиган мард одамлардан...

Шундан сўнг тиш касали нималигини билмайдиган бу ғўра «техник» бир юмалаб врач бўлиб қолди. Оқ халат кийса-ю, кузойнак тақиб олиб, қўлига омбур ушласа борми, ҳай-ҳай нақд врачнинг ўзгинаси-да.

Энди бошқа штатларни тўлдириш керак. Буям осонлик билан битди. Лаборатория жойлашган уй эгаси М. Қосимовни чақиришди.

— Сиз бугундан бошлаб ҳамширасиз! Кассирлик ҳам сизга.

— Мен? Ҳамшира? — қандай бўларкин хўжайин? Кассирликку майли-я, аммо, бу ҳамширалик...

— Ҳеч қиси йўқ. Аслида қиладиган ишингиз қоровуллик. Биз ичкарида ҳалигидай... ишларни қилаётганимизда келганларга «йўқ» деб жавоб бериб турасиз. Сирга эҳтиёт бўлинг, ойига 50 сўмдан олаверасиз.

Ана шу «ташкилий» ишлар ҳал бўлгач лаборатория аҳолига «хизмат» қила бошлади. Ҳафтанинг уч кунида Ёқубов ишласа, уч кунида Икромов ишлай бошлади. «Врач» Икромовнинг қабул кунларида Ёқубов ўзининг асосий иш жойи Оҳангаронга жўнайди.

Юлдузни бенарвон урадиган Ёқубов ва Икромов қонунга хилоф равишда ўз ҳолларича алоҳида-алоҳида журнал ва квитанция жорий қилишди. Печатсиз, қалбаки квитанциялар билан чап ҳамённи тўлдира бошлашди. Агар тиш оғриғи билан келадиган бемор 1—2 сўм узатмаса лунжини ушлаганича қайтиб кетаверади, унга қиё боқишмайди ҳам.

Хуллас, медицина муассасаси ниқоби остидаги бу лаборатория текин даромад манбаига айлантирилди. Тиш қўйдирадиган кишилар номига бу ерда қабул қилиниб мерка олинади-ю, қолгани Ёқубов билан Икромовларнинг уйидаги шахсий устахоналарида ишланади. Район соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Х. Зарипов афтидан бундан хабардор бўлсалар керак. Бўлмаса у кишининг руҳсатисиз лабораториядаги асбоб-ускуналар Икромовнинг уйига ташиб кетилармиди! Бу ерда қолган асбоб билан эса тиш ясаш у ёқда турсин, лиқиллаб турган омонат тишни ҳам олиб бўлмайди.

Тилла коронка қўйиш айрим жойларда таъқиқланган. Бу Калинин районига ҳам тааллуқлидир. Лекин текин бойлик орттиришга астойдил киришган абжир докторларимиз бу жиноий ишни қилишдан тап тортишмади. «Ўзбекистон» колхозида яшовчи С. Асилова 10 та тилла коронка учун 175 сўм тўлади. Юнусобод амбулаториясининг ҳамшираси М. Исеевага 2 та коронка қўйиб бериб 50 сўм нақд олишди. Хўш, тиллани қаердан олишади? Буни тегишли органга ўзлари айтиб беришар.

Бу юлғичларнинг Кисловодский кўча, 34-уйда яшовчи Х. Мирзаевадан коронка ва тиш учун 3 сўм 90 тийин, «Ўзбекистон» колхозида яшовчи Н. Салимовадан 2 сўм 80 тийинни қандай қилиб ортиқча юлиб қолишгани ҳақида батафсил гапириб ўтирмаймиз. Чунки, бундай мисолларнинг ҳаммасини ёзган билан тугамайди. Лекин жиноятчиларга ҳомийлик қилмоқчи бўлган бир бошлиқ ҳақида икки оғиз гапирмай иложимиз йўқ.

Мазкур лабораторияда куракда турмайдиган ишлар қилинаётгани ҳақида область поликлиникасининг стомотологи Б. Мансуровга маълум қилдик. У кишининг фиғони ошиб кетди:

— Наҳот шундай бўлса, албатта текширамиз, партиявийлик позициясида туриб бунақанги муттаҳамларни фош қилиш керак!

Дарҳақиқат, текширишда Мансуровнинг ўзлари иштирок этдилар. Ҳамма нарса аён бўлди. Лаборатория ишлари мутлақо қонунсиз, ҳужжатлари ишкал, хусусий иш авж олиб кетган. Баъзи кўрсатма ва қарорлар эса Ёқубовнинг уйидаги тилла сақланадиган сандиқда ётибди.

Олдинига ўртоқ Мансуров Икромовга тоза дўқ урдилар.

— Ахир давлат муассасасини шу аҳволга солиб қўясизларми? Ҳозир бекиттираман. Чиндан ҳам эртасига лаборатория беркитиб қўйилди. Лекин Ёқубов билан Икромов бошлиқнинг уйларига бир-икки югуришгач, тишхона яна очиб берилди. Ўртоқ Мансуров ҳам сал шаштларидан пастга тушдилар. Қарасак, ишлар бутунлай бошқача, у киши ҳам тўнни ўзгартириб олибдилар. Бу сир жамоатчиликка маълум бўлишини пайқаган, Мансуров мулойимлик билан дедилар:

— Бир илтимос.

— Хўш?

— Шу материалдан Икромовни чиқариб ташласангиз...

— Нега энди ўзингиз айтган партиявийлик нима бўлади?

— Ҳм, ҳалиги, билмай юрар эканман, суриштирсак Икромов менга тоға бўлиб чиқди...

Буни қарангки, текшириш ўтказилган кунда еттиёт бегона бўлган Икромов орадан 2—3 кун ўтгач фалакнинг гардиши билан ўртоқ Мансуровга «тоға» чиқиб қолса-я.

Яна 3—4 кун ўтса Ёқубов ҳам ўртоқ Мансуровнинг хотиридан кўтарилган биронта амакисининг ўғли бўлиб чиқмасин деб ушбуни жамоатчиликка маълум қилиб қўяқолдик.

Хўш, бунга жамоатчилик нима дейди?

А. МИРЗААҲМЕДОВ,
Н. НАСИМОВ.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
27, 28 сентябрда
ЎЗБЕК ХАЛҚ ДОСТОНЛАРИ, КУЙЛАРИ, ҚЎШИҚЛАРИ ВА РАҚСЛАРИ
КЕЧАСИ
Ўзбекистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Қундуз Миркаримова,** Жаҳон ёшлар фестивали лауреати **Клара Жалилова,** филармония солисти **Қувондиқ Искандаров** ва бошқалар қатнашади.
Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
(«Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, редактор ўринбосари—25885. Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик ва маҳаллий ахборот бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат ва транспорт бўлимлари —33786. Секретариат — 34808. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 31936. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 26334, 33262, 30249, 30250, 30253.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси
Р. 03331. Нашр. Г. 1688.